

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**VÝVOJ ÚZEMNÍHO A SPRÁVNÍHO ČLENĚNÍ
NA ÚZEMÍ ČR**

Autor práce: Michaela Hůrková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D., za odborné konzultace, cenné připomínky a rady, které mi poskytoval.

Abstrakt

HŮRKOVÁ, M. *Vývoj územního a správního členění na území ČR : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 57 s.
Vedoucí bakalářské práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: obec s rozšířenou působností, Plzeňský kraj, reforma, územní a správní členění, veřejná správa

Práce se věnuje historickému vývoji územního a správního členění ČR a problematice poslední provedené reformy veřejné správy po roce 2002. Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat územní a správní členění na území České republiky od roku 1918.

Bakalářská práce je členěna na šest kapitol. Teoretická část práce analyzuje na základě odborné literatury historii a vývoj územního a správního členění. V první kapitole je charakterizován cíl a metodický postup práce. Druhá kapitola se věnuje historickému vývoji veřejné správy z územního a správního hlediska od vzniku Československé republiky. Třetí kapitola se zabývá první a druhou fází reformy územní veřejné správy se zaměřením na Plzeňský kraj. Další kapitola práce se věnuje přenesení působnosti z okresních úřadů na obce s rozšířenou působností. V praktické části práce řeší problematiku reorganizace veřejné správy v Plzeňském kraji pomocí dotazníkového šetření a v další části je nastíněn návrh nového územního a správního členění České republiky. Pátá kapitola se zabývá problémy spojenými s reorganizací veřejné správy za pomoci vyhodnocení dotazníků od starostů a starostek nacházejících se v Plzeňském kraji. Šestá kapitola se věnuje novému optimálnímu návrhu územního a správního členění České republiky s podrobnějším zaměřením na Plzeňský kraj. V závěru práce je pak zpracován celkový pohled autorky na územní a správní členění České republiky.

Abstract

HŮRKOVÁ, M. *Territorial and administrative division of the Czech Republic : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2013. 57 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: municipality with extended powers, Pilsen region, public administration, reform, territorial and administrative division

My bachelor thesis deals with the historical development of territorial and administrative structure of the Czech Republic, and the most recent issue of the reform of public administration after 2002. The main aim of this thesis is to analyze the territorial and administrative division of the territory of the Czech Republic since 1918.

The thesis is divided into six chapters. The theoretical part of the document analyzes the history and development of territorial and administrative structure based on literature. The first chapter is characterized by objective and methodology of work. The second chapter deals with the historical development of public administration from the territorial and administrative aspects of the Czechoslovak Republic. The third chapter describes the first and second phase of the reform of local government, focusing on the Pilsen region. Another chapter is focused on a delegation from the district authorities to municipalities with extended powers. The practical part of the thesis addresses the issue of reorganization of public administration in the Pilsen region through a questionnaire survey and the next section outlines a design of a new territorial and administrative division of the Czech Republic. The fifth chapter deals with the problems associated with the reorganization of the public administration through evaluation questionnaires from mayors from the region. The sixth chapter is focused on the optimal design of the new territorial and administrative division of the Czech Republic with focus on the Pilsen region. There is an overall view of the author on the territorial and administrative division of the Czech Republic at the end of the thesis.

Obsah

Úvod.....	7
1 Cíl a metodika bakalářské práce	8
2 Historie a vývoj územní správy od vzniku ČSR.....	10
3 Reforma územní veřejné správy po roce 1989 až do současnosti na území ČR. 15	15
3.1 První fáze reformy územní veřejné správy	16
3.1.1 Kraje.....	20
3.2 Druhá fáze reformy územní veřejné správy	22
3.2.1 Základní informace o zřízených úsecích pro reformu veřejné správy.....	26
3.3 Vývoj územního členění na příkladu Plzeňského kraje.....	27
4 Přenesení působností z okresních úřadů na obce s rozšířenou působností po roce 2002.....	32
4.1 Úkoly vyplývající z rozšířené působnosti obcí.....	34
5 Problémy spojené s reorganizací veřejné správy v ČR.....	36
6 Návrhy optimálního územního a správního členění ČR.....	41
6.1 Plzeňský kraj	44
Závěr.....	47
Seznam použitých zdrojů	50
Seznam obrázků a grafů.....	54
Přílohy	55

Úvod

Téma bakalářské práce je zaměřeno na problematiku územního a správního členění území České republiky. Toto téma si autorka zvolila, neboť je zajímavé sledovat změny, kterými prošel náš stát, než se přiblížil modernímu evropskému standardu.

Je důležité si uvědomit, že územní struktura v každém evropském státě je velmi různorodá, jelikož je dána především jeho historickým vývojem. Ohlédneme-li se zpět do historie, vývoj územního a správního členění vždy kopíruje stávající politické zřízení.

Zásadní vliv na členění naší země mělo založení Československé republiky v roce 1918. Dalším důležitým mezníkem byla proměna veřejné správy za 2. světové války, v době okupace a v poválečném období. Po roce 1948 došlo k omezení demokratických principů, k federalizaci Československa a ke změnám kompetencí a vzniku nového uspořádání státní správy.¹ Od roku 1989 pak dochází k transformačním procesům státní správy, což znamená k přechodu od totalitního systému k demokratickému, čímž se obnovují demokratické principy.

Celý proces územního a správního členění se vyvíjel souběžně se společenskými změnami a v souvislosti s politickým systémem, který byl u moci. Díky tomu je problematika územního a správního členění nesmírně široká a mnohvrstevnatá.

V rámci I. a II. fáze reformy veřejné správy došlo k významným změnám v územním členění České republiky. Jedna z nejdůležitějších byla poslední provedená reforma v roce 2002, kdy došlo ke zrušení okresů, které nahradily obce s rozšířenou působností, které byly utvořeny z přirozených center správních obvodů. Zřízením obcí s rozšířenou působností se usilovalo o lepší dostupnost veřejné správy pro občany ČR. Přesto se tato reforma stala terčem kritiky. Porovnáním kladů a záporů modelu poslední provedené reformy můžeme dosáhnout uceleného pohledu na územní veřejnou správu.

Neustálé a zpravidla nesystémové změny ve výkonu veřejné správy jsou jedním z faktorů, který ji činí komplikovanou a tudíž netransparentní. Proto je důležité zabývat se tímto tématem a snažit se napravit vzniklé nedostatky.

---

¹ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 331-402.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza územního a správního členění České republiky od vzniku Československé republiky až do současnosti se zaměřením na Plzeňský kraj. Vedlejším cílem bakalářské práce je analýza aktuálních problémů spojených s reformou územní veřejné správy po roce 2002 a snaha poukázat na stále nevyřešené otázky v organizaci a v územním a správním členění České republiky za pomoci analýzy získaných údajů a vyhodnocení dotazníkového šetření.

Výchozí hypotézu můžeme formulovat takto: reorganizace územní veřejné správy se dotkla celé veřejné správy a zapříčinila významné problémy a komplikace v oblasti státní správy. Rostoucí počet problémů a úkolů, s nimiž se státní instituce musí potýkat, se promítá do složitosti celé veřejné správy. Hypotéza bude potvrzena nebo vyvrácena na základě dotazníkového šetření provedeného v Plzeňském kraji.

Bakalářská práce je obsahově rozdělena do šesti hlavních kapitol. V první kapitole jsou charakterizovány hlavní a vedlejší cíle, včetně metodického postupu bakalářské práce.

Druhá kapitola popisuje historický vývoj územního a správního členění České republiky od roku 1918 pomocí komparace dostupných literárních zdrojů.

Třetí kapitola podrobněji charakterizuje reformu územní veřejné správy, porovnává krajské členění České republiky s historickým územním členěním v rámci získaných údajů a analyzuje územní členění Plzeňského kraje včetně města Plzně.

Čtvrtá kapitola se věnuje přenesení působností z okresních úřadů na obce s rozšířenou působností po roce 2002. Zkoumá problematiku výběru statutu obce s rozšířenou působností.

Praktickou část bakalářské práce tvoří pátá a šestá kapitola. Pátá kapitola se zabývá problematikou spojenou s reorganizací územní veřejné správy za pomoci vyhodnoceného dotazníkového šetření. Jednotlivým starostům a starostkám v Plzeňském kraji byly rozeslány krátké dotazníky v elektronické podobě ve dnech 21. – 31. ledna 2013. Osloveno bylo 74 respondentů ze všech obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem včetně jejich správních obvodů, jež k nim náleží (viz příloha č. 2). Návratnost rozeslaných dotazníků byla 65 %, tj. 48 dotazníků.

V poslední, šesté kapitole je navrženo doporučení na optimální územní a správní členění České republiky na názorném příkladu Plzeňského kraje. Autorka se domnívá, že nový návrh územního a správního členění by zajistil větší územní vyrovnanost mezi

jednotlivými kraji, přiblížil občanům více veřejnou správu a zajistil její přehledné uspořádání.

Při tvorbě bakalářské práce se cennými literárními zdroji staly zejména publikace ZDEŇKY HLEDÍKOVÉ, JANA JANÁKA a JANA DOBEŠE:² *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*, kde autoři podrobně popisují historický vývoj správy od vzniku státu a publikace VLADIMÍRA ČECHÁKA:³ *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)* zaměřující se na vývoj veřejné správy včetně všech legislativních aktů vydaných k této problematice od roku 1945. Užitečnými zdroji se též staly některé internetové portály, jež jsou v porovnání s některými knižními publikacemi dostupnější a aktuálnější. Patří mezi ně především webové stránky Plzeňského kraje a stránky týkající se územní veřejné správy České republiky.

V bakalářské práci bylo využito několik základních metod. V teoretické části práce byla využita metoda popisná, kdy na základě zjištěných informací z dostupných literárních zdrojů byl nastíněn vývoj územního a správního členění naší země. Obdobným způsobem jsou popsány nejdůležitější reformy veřejné správy, které proběhly od roku 1989. V teoretické části práce bylo provedeno dotazníkové šetření na základě kvalitativní formy výzkumu. Za použití komparativní metody byl vytvořen nový návrh územního a správního členění České republiky a závěr bakalářské práce. Některé uvedené poznatky a závěry vycházejí z vyhodnoceného dotazníkového šetření a z vlastních názorů autorky.

---

² HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 568.

³ ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. Praha, 2004, s. 264.

2 Historie a vývoj územní správy od vzniku ČSR

Samostatná Československá republika oficiálně vznikla dne 28. října 1918. Přípravy k vytvoření nového státu započaly již v roce 1918, ale neprobíhaly některak intenzivně, jak by se dalo předpokládat. Do čela politického dění vstoupil Československý národní výbor jako orgán zákonodárné a výkonné moci.⁴

V prvních týdnech po vzniku ČSR se stal nejvyšším orgánem moci Národní výbor v Praze. Dne 2. listopadu 1918 vydal zákon č. 2/1918 Sb., jímž bylo zřízeno dvanáct nejvyšších orgánů státní správy, jež poté byly přejmenovány na ministerstva (ústřední orgány státní správy).⁵

První zákon přijatý národním výbor dne 28. října 1918 byl tzv. recepční zákon. K přijetí recepčního zákona došlo z důvodu zamezení bezprávního stavu, neboť samostatná Československá republika v době jejího ustanovení neměla vytvořený právní řád ani právní systém. Recepčním zákonem byl narychlo převzat Rakousko – uherský právní řád včetně jeho správního systému. Všechny dosavadní zemské a říšské zákony zůstaly v platnosti a doposud vzniklé samosprávné, státní a župní úřady byly podřízeny Národnímu výboru.⁶

Župní zákon byl přijatý po četných diskuzích dne 29. února 1920. Přijetím zákona došlo k rozdělení území na 20 žup (vyšších územně samosprávných celků), z toho 9 českých, 5 moravských, 1 těšínská, 6 slovenských. Praha jako hlavní město byla ze župního zákona vyňata. Podle župního zákona měly v republice vnitřní správu vykonávat župní a jim podřízené okresní úřady. Župní zákon měl být aktivován do tří let a to v několika etapách, ale neustále se to oddalovalo, až nakonec zákon vstoupil v platnost v roce 1923 a na Slovensku pouze jen v omezené podobě. A díky tomu se otázka ohledně sjednocení politické správy dostala znovu do pohybu až v druhé polovině 20. let.⁷

Se vznikem Československého státu se vyskytla potřeba uspořádat vztahy mezi českým národem, slovenským národem a ostatními národnostními skupinami, jež se vyskytovaly na československém území. Především se jednalo o německé, polské,

⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Československé dějiny v datech*. Praha, 1987, s. 386.

⁵ PAVLÁK, M. *Nauka o veřejné správě*. Plzeň, 2005, s. 36.

⁶ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 331.

⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě (1918 - 2005)*. Olomouc, 2007, s. 61-62.

maďarské a rakouské menšiny. Cílem této reformy bylo změnit Rakousko – uherský systém, jenž nebyl zcela vhodný.⁸

Dříve mohli do obecní samosprávy zasahovat pouze ti, jež přispívaly do obecního hospodářství, ale novela obecního zřízení vše změnila. Byly zřízeny orgány obcí: obecní zastupitelstvo, rada, starosta a komise. Instituce statutárních měst zůstala zachována, avšak zůstala zachována jen některá statutární města, tj. Praha, Liberec, Brno, Olomouc a Opava. Velké změny také nastaly v okresní samosprávě, kde došlo k rozpuštění okresního zastupitelstva. Na místo zastupitelstva přešly okresní správní komise, jež byly sestaveny podle zastoupení politických stran v okrese. Župním zákonem byly v Čechách také zrušeny i dosavadní zastupitelské okresy a na Moravě a Slezsku došlo ke zrušení silničních okresů.⁹

V době okupace v letech 1935 – 1945 nastala změna veřejné správy v oblasti českého pohraničí, kdy starý demokratický systém správy byl nahrazen říšskoněmeckým systémem. Říšskoněmecký systém neumožňoval volitelnost orgánů územní samosprávy. Na místo orgánů územní samosprávy byly modifikovány říšskoněmecké správní orgány.¹⁰

Po osvobození v letech 1945 – 1948 byl systém obecní samosprávy nahrazen systémem národních výborů (místních, krajských a zemských). Národní výbory začaly rozvíjet svoji činnost na základě Košického vládního programu. Byla vytvořena třístupňová struktura, tzn. v místech, okresech a zemích, jakožto orgánů zastupitelských, veřejné správy a ve všech jejích oborech. Národním výborům byly svěřeny pravomoci, jež dříve vykonávala v předválečném Československu státní správa a samospráva.¹¹

Postavení národních výborů jako základního článku státní správy a moci lidově demokratického Československa bylo zakotveno 9. května 1948 v Ústavě. Ústavou bylo stanoveno v VI. kapitole, že národní výbory budou vykonávat obecnou správu vnitřní, kulturní, osvětovou, zdravotní, sociální a ochranu práce. Ústava určila i nové administrativní členění státu, a to na kraje, okresy a obce. Území státu bylo rozděleno

---

⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě (1918 - 2005)*. Olomouc, 2007, s. 179.

⁹ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 376-381.

¹⁰ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 402.

¹¹ ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. Praha, 2004, s. 34.

na 9 krajů a 179 okresů. V čele každého kraje stál příslušný krajský národní výbor, jenž vykonával kompetenci doposud náležející zemským národním výborům.¹²

Mezi orgány krajského národního výboru patřilo plenární zasedání a výkonné složky, tj. předseda, rada, referenti a komise. O zásadních směrech činnosti krajského národního výboru rozhodovalo plénum, jehož usnesení vykonávala rada prostřednictvím referentů. V čele každého z nich stál volený referent, jenž odpovídal za jejich činnosti. Komise měly povahu poradních orgánů.¹³

V lednu 1960 byla navržena nová reorganizace územního členění státu. Ústava změnila název z Československé republiky na Československou socialistickou republiku. Již před přijetím „socialistické ústavy“ byl Národním shromážděním schválen zákon ze dne 25. května 1960 o národních výborech. Tento zákon, i když byl schválen před přijetím ústavy, měl ve vztahu k ní víceméně charakter prováděcího zákona. V zákonu byla zpřesněna charakteristika soustavy národních výborů, jež tvořily: městské národní výbory působící ve městech, která jsou sídlem krajů a okresů a v ostatních velkých obcích městského charakteru, kde jsou určeny krajským národním výborem. Městské národní výbory v Bratislavě, v Brně, v Ostravě a v Plzni měly postavení okresního národního výboru. V obvodech těchto měst působily obvodní výbory a v hlavním městě Praze byl Národní výbor hlavního města Prahy, jenž měl postavení krajského národního výboru. Se souhlasem obyvatel také mohl být nově rozhodnutím krajského národního výboru zřízen jeden místní výbor i pro několik obcí.¹⁴

Cílem bylo posílit úlohu a odpovědnost národních výborů, rozšířit pravomoc, zhospodárnit a zkvalitnit aparát krajských a okresních národních výborů. Nový zákon o územním členění státu z roku 1960 ponechal základní dělení republiky na kraje, okresy a obce. K výrazným změnám došlo zejména v jejich členění. Počet krajů a okresů byl snížen na 75 okresů a 7 krajů, navíc hlavní město Praha získalo postavení kraje a na jeho národní výbory v městských obvodech byly přeneseny kompetence okresních národních výborů. Organizace a struktura orgánů veřejné správy vycházející z tohoto územního členění zůstala v podstatě v platnosti až do 90. let. Zdůvodnění nového rozdělení státu spočívalo v tom, že dosavadní velikost neodpovídala současným

---

¹² ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. Praha, 2004, s. 34-35.

¹³ ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. Praha, 2004, s. 34-35.

¹⁴ ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. Praha, 2004, s. 69.

rozvojovým potřebám. Ovšem reforma zapříčinila narušení přirozených hranic uvnitř regionů a oslabení center: Olomouc, Zlín a Pardubice.¹⁵

Roku 1968 Československá socialistická republika začala jednat o federativním uspořádání státu z důvodu naplnění rovnoprávného vztahu mezi Čechy a Slováky. Návrhem nového uspořádání republiky se zabývala speciálně zřízená vládní komise. Založení nové federace bylo schváleno dne 27. října 1968 ústavním zákonem č. 143/1968 Sb. o československé federaci, jenž vstoupil v platnost 1. ledna 1969. Ústavní zákon tvořil základní zlom ve vývoji státoprávního uspořádání Československa.¹⁶

Československou socialistickou republiku utvořily dvě suverénní republiky mající rovnoprávné postavení ve státě – Česká socialistická republika (ČSR) a Slovenská socialistická republika (SSR). Nejvyšším orgánem státní moci a jediným zákonodárným sborem Československé socialistické republiky bylo Federální shromáždění skládající se ze sněmovny: Sněmovny lidu a Sněmovny národů. Ostatní orgány státní správy byly rozděleny podle územního členění. Působnost na celém území ČSSR zastávaly ústřední federální orgány, v jednotlivých republikách měly působnost na starosti ústřední republikové orgány a v jednotlivých krajích, okresech a obcích působnost spadala pod národní výbory. U všech stupňů národních výborů platila zásada, že vedoucí představitelé byli členy stranických orgánů, tzn., že vedoucí úloha KSČ ve společnosti byla důsledně realizována na všech stupních veřejné správy.¹⁷

Počátkem 70. let bylo v obou republikách více než 10 000 obcí, v České republice působilo 420 městských národních výborů, 13 obvodních výborů (10 v Praze a 3 v Brně), dále zde bylo 6 823 místních národních výborů. Na Slovensku působilo 121 městských národních výborů a 7 obvodních (5 v Bratislavě a 2 v Košicích). Počet místních národních výborů byl pak 2 685. Otázkou územního rozsahu spravovaného místními národními výbory se zabývala i vláda, která „zredukovala“ počet místních národních výborů o jednu pětinu. Buď došlo k vytvoření nového územního správního celku sloučením více obcí v jeden celek anebo pro více obcí byl ustanoven společný

---

¹⁵ VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. Brno, 2005, s. 136.

¹⁶ RŮŽKOVÁ, J., ŠKRABAL, J., et al. *Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005*. 1. vydání, Praha, 2006, s. 14.

¹⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě (1918 - 2005)*. Olomouc, 2007, s. 349.

místní národní výbor. Rovněž došlo ke sladění nových hranic územních celků se stávajícími hranicemi okresů.¹⁸

Roku 1988 byl vydán zákon č. 115/1988 Sb. doplňující zákon o národních výborech z roku 1967. Zákon zachoval české národní radě tříступňovou strukturu národních výborů. Specifickým druhem se staly místní národní výbory působící ve střediskových obcích, jež měly rozšířenou působnost.¹⁹

Zvláštní postavení měl národní výbor města Brna, Ostravy, Plzně a Ústí nad Labem, jelikož byly zřízeny přímo krajským národním výborem. Území těchto uvedených měst se členilo na obvody, v nichž působily obvodní národní výbory.²⁰

Od roku 1989 do současnosti poznamenaly naše území také další razantní změny. Za zmínku jistě stojí „tahanice“ o vytvoření nového oficiálního názvu československého státu – Československá Federativní Republika, jež vznikl dne 29. března 1990, kdy název státu byl platný pouze do 22. dubna 1990 a pozměněn na Česká a Slovenská Federativní republika. V souvislosti s politickými změnami v 90. letech a změnou Ústavy byla ukončena více než 35letá existence národních výborů k 24. listopadu 1990 a tím došlo k započatí nové transformace veřejné správy.²¹

---

¹⁸ ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. Praha, 2004, s. 93-95.

¹⁹ ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. Praha, 2004, s. 91.

²⁰ ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004)*. Praha, 2004, s. 94.

²¹ HAKAUF, M. *Dělení Československa aneb vztahy mezi Čechy a Slováky v letech 1989 až 1992* [online] e-Polis, 8.2.2011 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/583-deleni-ceskoslovenska-aneb-vztahy-mezi-cechy-a-slovaky-v-letech-1989-az-1992.html#_ftn4>.

3 Reforma územní veřejné správy po roce 1989 až do současnosti na území ČR

Prvopočátky transformace celé veřejné správy ze socialistického systému na demokratický systém byly zahájeny roku 1989 po pádu komunistického režimu. Vyskytla se potřeba vytvořit nový systém veřejné správy opírající se o zásady demokracie a právního státu. Hlavním úkolem této reformy, bylo rozdělit Českou a Slovenskou Federativní Republiku na dva samostatné státy, tj. na Českou republiku a Slovenskou republiku.²²

V roce 1992 se začalo vážně uvažovat o rozdělení republiky na dva samostatné státy. Obě republiky začaly intenzivně pracovat na svých nových Ústavách. Definitivní rozdělení potvrdilo přijetí ústavního zákona č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky k 31. prosinci 1992.²³

Nově započatá reforma, jež se skládala se ze dvou fází, měla za úkol změnit systém územní veřejné správy na prvopočátku vzniku ČR. V souvislosti s reformou se však vyskytla řada nesrovnalostí, důsledkem kterých se ji nepodařilo úspěšně realizovat. V první fázi nezdařilé reformy mělo dojít začátkem roku 1990 ke zrušení krajských národních výborů na základě zákona o obcích, jež by nahradila dvoustupňová soustava – samosprávné obce a okresní národní výbory. Druhá, tzv. cílová etapa reformy měla za úkol zajistit ekonomický základ měst a obcí a měly být dořešeny pravomoci obou stupňů národních výborů. Utvořilo by se nové územně správní členění ČR, jež by zahrnovalo nové územní samosprávné celky skládající se ze dvou až tří okresů. První etapa byla schválena vládním usnesením č. 71. Postupně se však začal formulovat názor proti národním výborům a proto nakonec nebyla na základě politického rozhodnutí přijata ani realizace první etapy.²⁴

Hlavním důvodem neumožňující realizaci reformy veřejné správy byl velký nátlak názorů směřující proti národním výborům, jelikož si nesly stopu socialistických praktik za totalitního režimu.²⁵

Na základě zjištěných skutečností autorka konstatuje, že díky nátlaku ze strany odpůrců komunismu byli představitelé státu nuceni přistoupit k novému řešení

---

²² BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 7.

²³ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 363.

²⁴ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 363-364.

²⁵ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 364.

územního a správního členění na území ČR. Proto téhož roku vznikla nová koncepce reformy (1. fáze), jež se sice v některých částech podobala předchozímu návrhu zamítnuté reformy a definitivně ukončila činnost krajských národních výborů. Díky tomu došlo k uspokojení obou stran (zastánců a odpůrců reformy).

V rámci postkomunistického období se pojem decentralizace správy stal velmi důležitým politickým tématem, jelikož nejenom v naší zemi, ale i v jiných zemích Evropy byla decentralizace obecně považována za určitý projev demokracie. Proto zavedení nového územního členění veřejné správy potvrdilo definitivní ukončení centralizovaného komunistického státu.²⁶ K realizaci modernizace územní veřejné správy také zásadně přispěla příprava ČR na členství v EU, jelikož EU byla zastáncem sjednocování místní samosprávy v zemích západní Evropy. Proto přijala dne 15. října 1998 ve Štrasburku Evropskou chartu místní samosprávy.²⁷

Na problematiku územní veřejné správy v ČR byl kladen důraz již v hodnotících zprávách Evropské komise, jež je od konce roku 1998 měla za úkol podávat Evropské radě formou pravidelných zpráv o pokroku kandidátských zemí, musející je dosáhnou v souvislosti s přípravou na členství v EU. ČR přijala řadu opatření, aby dostala svým závazků, tj. vytvoření podmínek pro úspěšné fungování územní samosprávy včetně jejího rozvoje. Na základě toho, parlament roku 1999 schválil koncepci reformy veřejné správy, přičemž jejím hlavním bodem byla decentralizace a také 1. září 1999 vstoupila v platnost Evropská charta místní samosprávy pro ČR, jež se stala základním článkem územní samosprávy. „Po schválení vládou v listopadu 1999 byl v červnu 2000 přijat balíček decentralizačních opatření, jenž znamenal výrazné přenesení pravomocí a kompetencí z centra regionů, především v oblastech vzdělávání, zdravotní péče, kultury, dopravy, regionálních záležitostí a zemědělství.“²⁸

3.1 První fáze reformy územní veřejné správy

První fáze reformy územní veřejné správy započala v roce 1990, a jak uvádí některé literární zdroje, trvala do roku 2000. Dle názoru autorky koncem samotné reformy veřejné správy by se dal označit až rok 2012, jelikož první i druhá fáze reformy spolu úzce souvisela. Vzhledem k tomu, že obě reformy měly stanovený hlavní

²⁶ BAUN, M., et al. *Politologica 3 – Decentralizace v České republice: Evropská unie, politické strany a vznik krajské samosprávy*. 1. vydání. [online]. Olomouc : Univerzita Palackého, 2004, s. 130-131 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z WWW: <http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/Veda/AUPO/AUPO_Politologica_III.pdf>.

²⁷ JANOŠOVÁ, M. *Evropská charta místní samosprávy* [online]. Epravo.cz, 2001 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy-13600.html>>.

²⁸ KADEČKA, S. *Právo obcí a krajů v České republice*. 1. vydání. Praha, 2003, s. 26.

společný cíl, tj. vytvořit nový moderní systém územní veřejné správy a jeho přiblížením se k vyspělým evropským státům.

Hlavním důvodem vytvoření 1. fáze reformy bylo komplexně přetransformovat národní výbory a oddělit státní správu společně se samosprávou převážně v oblasti regionálních správních celků.²⁹

První kroky směřovaly k územní reformě již roku 1989, kdy došlo k přehodnocení dosavadní organizace územní samosprávy jako celku. Reforma se odrážela o zrušení systému národních výborů jako orgánů státní správy a samosprávy a nahrazením je samosprávnými obcemi, jež by byly územními samosprávnými celky.³⁰

V roce 1990 přijetím zákona č. 367/1990 Sb., o obcích byla také zavedena nová kategorie statutárních měst a pověřených obecních úřadů. Statutární města měla a stále mají mezi obcemi zvláštní postavení. Zastupitelstvo statutárního města se může rozhodnout, zda rozdělí město na městské obvody nebo městské části, přičemž pověřené orgány těchto obvodů nebo částí disponují svěřenou působností.³¹

Krajské a okresní národní výbory byly zrušeny na základě zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech. Kompetence ze 7 krajských a 75 okresních národních výborů byly přeneseny na 73 okresních úřadů, jež sloužily jako územně správní úřady a na centrální úrovni. Celá realizace projektu proběhla hladce, ale díky přenesení působností musely být v některých obcích zřízena nová pracoviště ústředních správních úřadů, aby poté zbytečně nedocházelo ke komplikacím z hlediska dostupnosti úřadů občanovi.³²

Dalším důvodem umocňujícím realizaci územní veřejné správy bylo nevyhovující územně správní uspořádání ČR, přestože se jednalo o nejobtížnější zásah do struktury územní veřejné správy, jelikož na kvalitě vytvořeného systému záviselo fungování celého systému veřejné správy. První fáze reformy stanovila ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků rozčlenění základních územních samosprávních celků – 14 vyšších územně samosprávních celků - krajů, dále členěných na 77 okresů a 6 248 obcí.³³

Výsledky reformy územní veřejné správy však nebyly plně kompatibilní s nomenklaturními územními statistickými jednotkami Eurostatu, proto protokoly byly

---

²⁹ KOCOUREK, L. *Správa v Českých zemích a v Československu v letech 1848 – 2005 (historický přehled)*. Ústí nad Labem, 2007, s. 95.

³⁰ KOCOUREK, L. *Správa v Českých zemích a v Československu v letech 1848 – 2005 (historický přehled)*. Ústí nad Labem, 2007, s. 94.

³¹ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 373-374.

³² BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 7.

³³ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 8.

po dohodě s Eurostatem a přijetím Usnesením vlády č. 707 ze dne 26. října 1998 ustanoveny následujícím způsobem:³⁴

- „NUTS I – 1 jednotka, tj. celé územní ČR,
- NUTS II – 8 územních jednotek, v podstatě sdružené nové kraje: Praha (pouze území hl. města Prahy), Střední Čechy (jenom Středočeský kraj), Jihozápad (Jihočeský a Plzeňský kraj), Severozápad (Karlovarský a Ústecký kraj), Severovýchod (Liberecký, Královéhradecký a Pardubický kraj), Jihovýchod (Jihomoravský a kraj Vysočina), Střední Morava (Olomoucký a Zlínský kraj) a Moravskoslezsko (Moravskoslezský kraj),
- NUTS III – 14 krajů (VÚSC),
- NUTS IV – 77 okresů,
- NUTS V – obce.“

Dle názoru autorky bylo výše uvedené ustanovení nomenklaturních územních statistických jednotek zvoleno jako vhodné rozdělení územních celků ČR. Důkazem toho je, že členění jednotek NUTS se stále doposud využívá (s výjimkou okresních úřadů, jež byly zrušeny k 31. prosinci 2002) při čerpání prostředků z tzv. předvstupní pomoci.

Následující tabulka č. 1 znázorňuje organizační strukturu veřejné správy v ČR, jež byla vytvořena na základě první fáze reformy veřejné správy. Územní úroveň byla rozčleněna na obecní, okresní a krajskou úroveň. Státní správu na obecní úrovni zastávaly pověřené obecní úřady, do jejichž obvodů byly začleněny i obce bez pověřených obecních úřadů. Ostatní obce měli jen minimální rozsah výkonu státní správy. Státní správou na okresní úrovni byly pověřeny okresní úřady, jež se staly mezičlánkem nejnižších orgánů územní samosprávy ČR. Vykonávaly státní správu příslušející dříve okresním národním výborům, pokud nebyla přenesena na pověřený obecní úřad. Na úseku státní správy se působnost přenesla na okresní úřad příslušející krajským národním výborům. Ale i zde se vyskytly jisté nesrovnalosti, jelikož existence okresních úřadů byla zpochybněna hned několika faktory, např.: z důvodu nevyhovujícího uspořádání okresů. V krajské úrovni měly na starosti státní správu krajské správní úřady, jež plnily uložené úkoly zastupitelstva v samostatné působnosti. Samospráva na obecní úrovni byla tvořena základním stupněm, tzn. obecním

---

³⁴ GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi (Sborník z mezinárodní konference)*. Plzeň, 2004, s. 333.

zastupitelstvem. Na okresní úrovni samospráva neexistovala a na krajské úrovni byla samospráva tvořena krajským zastupitelstvem.³⁵

Tabulka č. 1: Organizační struktura veřejné správy v první fázi reformy³⁶

Územní úroveň	Státní správa	Samospráva
Obecní úroveň	Pověřené obecní úřady	Základní stupeň
Okresní úroveň	Okresní úřady	Neexistuje
Krajská úroveň	Krajské správní úřady	Krajská zastupitelstva

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. tam řešil pouze část, týkající se územního vymezení krajů, ale již zde nebyly řešeny problémy zahrnující kompetence kraje a jejich organizační struktury. Ústavní zákona č. 347/1997 nabyl účinnosti dne 1. ledna 2000, ale k uvedenému datu se nepodařilo zajistit přijetí a nabytí účinnosti samotného zákona o krajích. Na základě zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, kraje převzaly kompetence z ústředních správních úřadů včetně jejich specializovaných orgánů. Další kompetence kraje převzaly od okresních úřadů, ale jen z malé části. Větší část kompetencí přešla nejen na kraje, ale i na obce s rozšířenou působností a na jiné orgány státní správy až ve druhé fázi územní reformy, jež započala zrušením okresních úřadů k 31. prosinci 2002.³⁷

Výše uvedené územní členění státu zakotvené v Ústavě České republiky, Hlava VII. proběhlo následujícím způsobem:³⁸

1. *Hlavní město Praha*,
2. *Středočeský kraj* – okres: Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha – východ, Praha – západ, Příbram a Rakovník,
3. *Jihočeský kraj* – okres: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor,
4. *Plzeňský kraj* – okres: Domažlice, Klatovy, Plzeň – město, Plzeň – sever, Plzeň – jih, Rokycany a Tachov,

³⁵ VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. Brno, 2005, s. 140-142.

³⁶ VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. Brno, 2005, s. 141.

³⁷ PRŮCHA, P. *Správní právo (Obecná část)*. Brno, 2007, s. 188.

³⁸ GROSPÍČ, J., LOUDA, T., VOSTRÁ, L. *Územní samospráva v České republice a Evropě*. Plzeň, 2007, s. 171-172.

5. *Karlovarský kraj* – okres: Cheb, Karlovy Vary a Sokolov,
6. *Ústecký kraj* – okres: Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem,
7. *Liberecký kraj* – okres: Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, a Semily,
8. *Královéhradecký kraj* – okres: Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov,
9. *Pardubický kraj* – okres: Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí,
10. *Vysočina* – okres: Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou,
11. *Jihomoravský kraj* – okres: Blansko, Brno – město, Brno – venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo,
12. *Olomoucký kraj* – okres: Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk,
13. *Moravskoslezský kraj* – okres: Bruntál, Frýdek – Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava – město,
14. *Zlínský kraj* – okres: Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín.

3.1.1 Kraje

Kraje jsou vyšší územně samosprávné celky zřízené ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Jedná se o veřejnoprávní korporaci, tzn. kraj musí mít občany a správní území. Území kraje je vymezeno zákonem a tvořeno územím příslušných obcí.³⁹

Kraj je samostatně spravován zastupitelstvem kraje. Jeho úkolem je pečovat o všestranný rozvoj svého územní a o potřeby svých občanů. Své záležitosti si kraj spravuje samostatně v rámci samostatné působnosti. Naproti tomu státní správu v kraji vykonávají zákonem pověřené orgány kraje jako přenesenou působnost.⁴⁰

Po roce 1989 zůstaly kraje podle dosavadního členění krajských národních výborů zachovány. Nadále zůstávaly a stále pořád jsou územními jednotkami působnosti řady orgánů a institucí (např.: soudy, policie, atd.).⁴¹

Ústavním zákonem č. 147/1997 Sb. s účinností k 1. lednu 2000, bylo stanoveno nové krajské uspořádání v počtu 14 krajů. Nově vzniklé kraje se podobaly krajskému

³⁹ HROZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. Plzeň, 2010, s. 166-167.

⁴⁰ ČESKO. *Územní samospráva (Zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o hlavním městě Praze, zákon o úřednících územních samosprávných celků)*. Praha, 2007, s. 205-206.

⁴¹ KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.

zřízení z roku 1949 – 1960, jelikož zde zůstaly respektovány všechna regionální centra střední úrovně.⁴²

„V porovnání z historického i praktického hlediska je rozdělení krajů velmi nevhodné, neboť byly poskládány ze stávajících okresů (platných od roku 1960, resp. 1996). To způsobilo značnou velikostní nevyrovnanost, mnohem větší než jakou vykazovaly kraje existující v letech 1949 – 1960 (jichž byl stejný počet a měly úplně stejná sídla; jediným rozdílem bylo, že Praha neměla postavení kraje).“⁴³

Nové „kraje“ byly pojmenovány podle sídelních měst, až na Středočeský kraj, jehož název zůstal zachován. Vše bylo zahájeno ve smyslu zákona č. 129/2000 Sb., o krajích s účinností k 1. lednu 2001. Uvozovky u slova kraj jsou záměrně, jelikož de iure nešlo o kraje, ale jednalo se o Vyšší územně samosprávné celky (VÚSC), neboť pojem kraj nadále zůstává ve smyslu zákona č. 36/1960 Sb. vyhrazen krajům platných od roku 1960, jež dosud nebyly zrušeny. Dále stojí za zmínku nesystémové přejmenování některých nových krajů (VÚSC), tj. Budějovický na Jihočeský, Jihlavský na Vysočinu, Brněnský na Jihomoravský (ale také nadále existuje starý velký Jihomoravský kraj a nový menší Jihomoravský kraj), Ostravský na Moravskoslezský.⁴⁴

Následující připojené mapy, na nichž jsou vyobrazeny hranice krajů, nám poslouží k porovnání vývoje územně správního členění v letech 1949 – 1960 a rokem 2000. V roce 1949 – 1960 bylo krajskými hranicemi nevhodně přerušeno Slezsko z důvodu přiřazení okresu Jeseník ke kraji Olomouckému namísto Ostravského kraje. Další nepříliš vhodné řešení bylo zařazení okresů Kadaň a Podbořany ke Karlovarskému kraji a to pouze ze snahy zvětšit Karlovarský kraj, ale oproti současnému členění krajů se jednalo pouze o nepatrné nedostatky. Jelikož z historického hlediska by např.: jihočeské obvody – Horažďovice a Sušice měly být součástí Jihočeského kraje a ne Plzeňského atd.⁴⁵

---

⁴² *Reforma územní veřejné správy v České republice* [online]. Institut pro evropskou politiku Europeum, 2011 [cit. 2012-12-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.europeum.org/cz/integrace/31-integrace--9/740-reforma-uzemni-verejne-spravy-v-ceske-republice>>.

⁴³ KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.

⁴⁴ KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.

⁴⁵ KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.

Obrázek č. 1: Územně správní členění mezi roky 1949 – 1960⁴⁶

Obrázek č. 2: Územně správní členění po roce 2000⁴⁷

3.2 Druhá fáze reformy územní veřejné správy

Následující druhá fáze reformy úzce navazovala na první fázi reformy územní veřejné správy, jelikož už v první fázi se uvažovalo o změně uspořádání státní správy na okresním stupni.⁴⁸

⁴⁶ *Regionální geografie České republiky - 2. přednáška: Vývoj územně-správního členění ČR* [online]. 2013, s. 10 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/szczyrba/GCR2/GCR2_prednaska_02.pdf>.

⁴⁷ *Regionální geografie České republiky - 2. přednáška: Vývoj územně-správního členění ČR* [online]. 2013, s. 13 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/szczyrba/GCR2/GCR2_prednaska_02.pdf>.

⁴⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Veřejná správa v České republice* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR - úsek veřejné správy, 2005, s. 9 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/moderniz/vs_vcr.pdf>.

V průběhu první etapy reformy územní veřejné správy se nepodařilo naplnit cíle jednotlivého členění pro jakoukoliv územní organizaci a ne samostatně pro samosprávu a státní správu nebo jednotlivé resorty.⁴⁹ „Proto na základě usnesení vlády ze dne 8. října 2003 č. 993 o sladění územní působnosti orgánů státu v území se správními obvody obcí s rozšířenou působností a územními obvody vyšších územních samosprávných celků.“⁵⁰

Nové uspořádání vyšších územních celků vycházelo z vládního návrhu koncepce reformy veřejné správy, kdy poslanecká sněmovna musela vybírat model veřejné správy ze dvou variant návrhu.⁵¹

V I. návrhu předložený tehdejší náměstkyní ministra vnitra pro reformu veřejné správy Yvonnou Streckovou se uvažovalo o rozdělení dosavadních okresů na 179 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, aby se obec mohla stát obcí s rozšířenou působností, musela mít nejméně 15 000 obyvatel. Tento návrh nebyl schválený, protože se jednalo o mechanicky vymezené územní státní, rozdělené kružnicemi bez ohledu na silniční síť, pohoří, atd. Jelikož s tímto návrhem nebyly spokojeni odborníci zabývající se touto problematikou ani obce, muselo ministerstvo vnitra podniknout kroky k vyřešení této situace. Do všech obcí byly rozdány dotazníky, kde se obce měly vyjádřit k jakému kraji a mikroregionálnímu centru chtějí patřit. Většina obcí nevěděla podle jakého kritéria se mají řídit jelikož se v této problematice dostatečně neorientovaly (obce nevěděly, jak velké má být správní územní, zda je pro ně důležitější krajské příslušnost nebo příslušnost k jinému mikroregionálnímu centru, atd.). Přesto na základě těchto dotazníků vznikla mapa, jež byla schválena jako součást základního dokumentu II. reformy.⁵²

Poslaneckou sněmovnou byl vybrán II. návrh obsahující již výše zmíněnou mapu územně správního členění ČR. Návrh se zabýval problematikou institucionálního spojení výkonu státní správy a samosprávy na krajském stupni a na úrovni obecních úřadů, jež měly být pověřeny výkonem státní správy, a v neposledním případě mělo dojít ke zrušení okresních úřadů. Ovšem ani doposud zmíněný II. návrh nebyl dokonalý, např.: poslanecká sněmovna měla připomínku ke kompetencím přecházejících

---

⁴⁹ GROSPÍČ, J., LOUDA, T., VOSTRÁ, L. *Územní samospráva v České republice a Evropě*. Plzeň, 2007, s. 154.

⁵⁰ GROSPÍČ, J., LOUDA, T., VOSTRÁ, L. *Územní samospráva v České republice a Evropě*. Plzeň, 2007, s. 154.

⁵¹ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 378-379.

⁵² KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.

z okresních úřadů na kraje, jelikož rozsah přenesených kompetencí nepovažovala za nedostatečný. Dále se vyskytly připomínky vůči centralizaci a decentralizaci související s neexistencí v oblasti vyšší úrovně samosprávy a státní správy. Ale i přes řadu nedostatků byl II. návrh modifikován.⁵³

Na základě výše uvedených informací můžeme říci, že hlavním cílem druhé fáze reformy bylo zvýšit kvalitu fungování veřejné správy, zmodernizovat ústřední státní správu, provést celkovou reformu územní veřejné správy a tím napravit nevyhovující územně správní uspořádání z roku 1960, jelikož od roku 1960 se okresní zřízení téměř nezměnilo. Pouze za celých 42 let přibyl v roce 1996 jediný okres Jeseník.⁵⁴

Činnost okresních úřadů jako orgánů státní správy byla ukončena k 31. prosinci 2002. Působnost okresních úřadů byla z velké části přenesena na vybrané obce a menší část kompetencí přešla na kraje, jelikož z funkčního hlediska nebylo možné přenést všechny kompetence na doposud existujících 381 pověřených obecních úřadů, protože ne všechny obce s pověřeným obecním úřadem působily ve velkém územním obvodu, aby mohly dlouhodobě zajistit kvalitní výkon státní správy jako dříve okresní úřady.

Po zrušení okresních úřadů nastala velká změna v územní veřejné správě, díky zrušení okresních úřadů muselo být pozměněno více než 110 zákonů, týkajících se všech odvětví státní správy a místní samosprávy.⁵⁵

Jak uvádí některé literární zdroje, transformace okresních úřadů byla umocněna tím, že okresní úřady zpomalovaly další proces decentralizace. 1. ledna 2003 vznikly nově na obecní úrovni tři druhy obcí členěných podle rozsahu přeneseného výkonu státní správy. Účelem nového rozdělení obcí bylo, respektovat přirozené geografické mikroregiony.⁵⁶

Zmíněné tři druhy obcí označeny jako, obce I., II., III. Byly rozčleněny podle rozsahu přenesených výkonů státní správy. Do obcí I. typu spadají obce se samosprávnými územními celky bez přenesené působnosti. II. typem jsou obce s pověřeným obecním úřadem, jenž mají menší podíl přenesené působnosti

---

⁵³ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK. J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 379-380.

⁵⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Veřejná správa v České republice* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR - úsek veřejné správy, 2005, s. 9-10 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/moderniz/vs_vcr.pdf>.

⁵⁵ KOLEKTIV AUTORŮ. *Veřejná správa v České republice* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR - úsek veřejné správy, 2005, s. 10 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/moderniz/vs_vcr.pdf>.

⁵⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *Veřejná správa v České republice* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR - úsek veřejné správy, 2005, s. 10 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/moderniz/vs_vcr.pdf>.

vykonávající správu pro více obcí. Obcí II. typu bylo celkem vymezeno 388. A jako posledním III. typem obcí jsou obce s rozšířenou působností, na nichž byla přenesena největší část výkonu státní správy z okresních úřadů. Problematikou spojenou s přenesením působností okresních úřadů na obce s rozšířenou působností se budeme podrobněji zabývat v následující kapitole.⁵⁷

Další podstatné změny týkající se okresních hranic obcí vstoupily v platnost 1. ledna 2007. Cílem změny bylo dosáhnout pomocí přizpůsobení hranic obvodů obcí s rozšířenou působností okresním hranicím a tím měla být zajištěna větší skladebnost obcí, obvodů pověřeného obecního úřadu, obvodů pověřeného obecního úřadu s rozšířenou působností a okresů. Změna se dotkla 47 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 119 obcí. Ve zbylých 33 správních obvodech obcí s rozšířenou působností, jež se nacházely v jiném správním obvodu obce s rozšířenou působností, nežli jejich obec s rozšířenou působností zůstaly nedotknutelní změnou, jelikož změnu nebylo možné provést vyhláškou ministerstva vnitra, proto se muselo vyčkávat na nový zákon o správním členění státu.⁵⁸

„Změny se dotkly následujících lokalit: *Jablonné v Podještědí* (dříve Česká Lípa - nyní Liberec), *Klimkovice* (Nový Jičín – Ostrava-město), *Kostelec nad Černými Lesy* (Kolín – Praha-východ), *Lomnice* (Blansko – Brno-venkov), *Pohořelice* (Břeclav – Brno-venkov), *Prčice* (Benešov – Příbram), *Sedlec* (Sedlec – Prčice) a (Benešov – Příbram), *Starý Plzenec* (Plzeň-jih – Plzeň-město), *Stříbrná Skalice* (Kolín – Praha-východ), *Šenov* (Frýdek-Místek – Ostrava-město), *Tasov* (Třebíč – Žďár nad Sázavou), *Teplá* (Karlovy Vary – Cheb), *Troskotovice* (Znojmo – Brno-venkov), *Vlasatice* (Břeclav – Brno – venkov), *Vranovice* (Břeclav – Brno – venkov), *Vratimov* (Frýdek – Místek – Ostrava – město).“⁵⁹

V souvislosti s druhou fází reformy veřejné správy byl také vytvořen nový institut, zakotvený v zákoně o obcích, díky němuž obce mohou uzavírat tzv. veřejnoprávní smlouvy. Účelem zřízení veřejnoprávních smluv mělo být zabezpečení výkonu státní správy i v obcích, kde nejsou schopny zajišťovat výkon státní správy z vážných důvodů (např.: povodně). Smlouvy se musí uzavírat vždy písemně, náležitosti veřejnoprávní smlouvy jsou stanoveny zákonem.⁶⁰

⁵⁷ VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. Brno, 2005, s. 142-143.

⁵⁸ *Úvod 7. svazku* [online]. 2013, s. 5 [cit. 2012-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.libri.cz/data/pdf/127.pdf>>.

⁵⁹ *Úvod 7. svazku* [online]. 2013, s. 5 [cit. 2012-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.libri.cz/data/pdf/127.pdf>>.

⁶⁰ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 23.

3.2.1 Základní informace o zřízených úsecích pro reformu veřejné správy

V rámci realizace 2. fáze reformy veřejné správy musely být nově zřízeny odbory zabývající se zajištěním plynulého přechodu státní správy, jelikož musely být vyřešeny určité podmínky (finanční, materiální a personální) týkající se převzetí agend samosprávních celků o zrušených okresních úřadech.⁶¹

Již při první realizaci reformy veřejné správy zaujímal hlavní postavení na úseku pro reformu Ministerstva vnitra. Plnilo úlohu ústředního orgánu pro reformu veřejné správy a koordinovalo úkoly spadající na orgány státní správy. Na základě toho vznikl v roce 1998 úsek pro reformu veřejné správy, tzv. garant reformy.⁶²

Ministerstvo vnitra zřídilo Sekretariát náměstka ministra pro reformu veřejné správy, v jehož čele byl ředitel Vlastimil Studený. Dále byl náměstkem ministra vnitra RNDr. Josefem Postráneckým zřízen úsek pro reformu veřejné správy a Institut pro místní správu Praha, jenž byl zřízen jako příspěvková organizace Ministerstva vnitra. Úsek odborů se skládal ze čtyř níže uvedených odborů.⁶³

- Odbor reformy územní veřejné správy,
- Odbor modernizace veřejné správy,
- Odbor přípravy pracovníků ve veřejné správě,
- Odbor informatizace veřejné správy.

Odbor reformy územní veřejné správy měl za úkol koordinovat a realizovat reformu územní veřejné správy na obecní a krajské úrovni, včetně zabezpečení její realizace. Dále měl na starosti ostatní ústřední orgány státní správy, jež se také podílely na reformě územní veřejné správy z hlediska koordinace plnění jím svěřených úkolů. Podílel se na přípravě legislativních návrhů a koncepčních materiálů pro vládu a pro vedení ministerstva vnitra. A v neposledním případě spolupracoval s ostatními ministerstvy, ústředními a územními orgány, se samosprávnými kraje, obcemi atd.⁶⁴

Odbor modernizace veřejné správy byl zřízen 1. května 2001, za účelem zpracování koncepce a vytvoření návrhů (věcných nebo legislativních) v oblasti zabývající se zvýšením koordinace výkonu veřejné správy a jak už samotný název napovídá, také se zabýval modernizací veřejné správy na ústřední úrovni státní správy. Na základě modernizace připravoval návrhy, týkající se řešení pro uplatnění moderních trendů v samotném vývoji veřejné správy a vyhodnocoval zkušenosti ve vyspělých

⁶¹ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 16-17.

⁶² BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 51.

⁶³ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 51.

⁶⁴ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 51-53.

státech v oblasti veřejné správy prostřednictvím reprezentace ČR atd. *Odbor přípravy pracovníků ve veřejné správě* byl vytvořen proto, aby vytvářel a realizoval programy k systému vzdělávání, tj. profesního vzdělávání zaměstnanců územních samosprávných celků a vzdělávání členů zastupitelstev. Aby realizace systému vzdělávání byla účinná, odbor spolupracoval se všemi subjekty a zapojujícími se do přípravy pracovníků pro veřejnou správu, tj. univerzity, vysoké školy, vyšší odborné školy, střední školy, vzdělávací zařízení atd. Odbor přípravy pracovníků se skládal ze dvou oddělení. První bylo Oddělení akreditací a kontroly, jež mělo za úkol provádět kontrolní činnost nad vzděláváním úředníků územních samosprávných celků, druhé Oddělení koordinace prohlubování kvalifikace úředníků, vytvářelo koncepční materiály a podklady v oblasti vzdělávání úředníků územních samosprávných celků pro jednání vlády. *Odbor informatizace veřejné správy* svoji činnost zaměřoval na vytváření programů a koncepcí s hlavním cílem využít informační a komunikační technologie ve výkonu územní veřejné správy. Analýzy vypracovával v rámci získaných informačních systémů a technologií vycházejících z územní veřejné správy, v rámci spolupráce s územními a ústředními orgány státní správy. Úkolem odboru bylo zabezpečit informační podporu rozhodujících činností územních orgánů veřejné správy, metodiky finančního zabezpečení atd.⁶⁵

Vedle výše zmíněných odborů zaujímá pozici *Institut pro místní správu Praha*. Tato státní příspěvková organizace se zabývá vzděláváním, jež vyplývá ze zákona č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků. Institut má na starosti koordinaci odborných způsobilostí zaměstnanců veřejné správy včetně jejich průběžného vzdělávání. S tím úzce souvisí další činnost realizující vstupní vzdělávání, vzdělávání úředníků ve vedoucí pozici a také jednotlivých vedoucích úřadů jako jediný subjekt je oprávněn provádět odborné způsobilostní zkoušky.⁶⁶

3.3 Vývoj územního členění na příkladu Plzeňského kraje

První zásadní územní změny v Plzeňském kraji nastaly v době okupace Čech a Moravy. Nařízením protektorátní vládou 30. března 1942 byla Plzeň vyhlášena za město se zvláštním statutem (tzn., že Plzeň vykonávala vedle své působnosti také působnost okresních úřadů v přenesené působnosti).⁶⁷

⁶⁵ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 51-53.

⁶⁶ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 53.

⁶⁷ BUREŠOVÁ, H. *Správní a teritoriální vývoj Plzně od jejího založení do současnosti*. Plzeň, 1970, s. 17.

V letech 1945 – 1954 došlo v národních výborech k velkým změnám. V roce 1945 bylo zrušeno zemské zřízení a na jeho místo nastoupilo krajské zřízení. V Plzeňském kraji jako v ostatních krajích ČSR byl vytvořen Krajský národní výbor. K dosavadním okresům Plzně přibýly nové okresy v Blovicích, Horažďovicích a ve Stodě a jejich hlavní sídlo bylo přeneseno do Plas. Změny nastaly i v okrese Plzeň. Dosavadní okres Plzeň – venkov byl společně s městem Plzeň přetransformován na okres Plzeň. Nově byl také vytvořen Jednotný národní výbor na základě zákona č. 142/1949 Sb., jenž plnil funkci místního národního výboru v samostatném městě a na území celého okresu plnil funkci okresního národního výboru. Téhož roku byly k městu na základě vládního nařízení č. 3/1949 Sb., o územní organizaci okresů v českých zemích připojeny i další obce: Červený Hrádek, Litice a Radobyčice. O rok později byla k Plzni připojena osada Nová Hospoda, jež doposud byla součástí obce Vejprnice.⁶⁸

V souvislosti s prvními přímými volbami do národních výborů byl znovu obnoven okres Plzeň – venkov a došlo k nové územně – správní reorganizaci státu. Na základě územně - správní reorganizace vznikl Západočeský kraj společně s okresy: Domažlice, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň město, Plzeň jih, Plzeň sever, Rokycany, Sokolov a Tachov. Uvnitř města Plzeň bylo vytvořeno 6 obvodních národních výborů, jež měly stejné pravomoci jako místní národní výbory.⁶⁹

Na základě zákona č. 41/1969 Sb., o městě Plzeň, jenž byl vydán Českou národní radou, ustanovil rozdělení celého Západočeského kraje na 4 pásma:⁷⁰

- 1. *pásmo* – Litice, Radobyčice, Černice, Koterov, Červený Hrádek, Radčice, Křimice a Letkov,
- 2. *pásmo* – Dobřany, Šlovice, Robčice, Štěnovice, Losiná, Starý Plzenec, Tymákov, Ejpovice, Kyšice, Dýšíná, Chrást, Druzdová, Zruč, Senec, Třemošná, Záluží, Ledce, Chtíkov, Malesice, Město Touškov, Kozolupy, Vochov, Vejprnice, Tlučná, Nýřany, Líně a Nová Ves,
- 3. *pásmo* – Doubrava, Lipno, Trnová, Horní Bříza, Šťahlavy, Nezvěstice, Chválenice, Chlumčany, Nebílovy,
- 4. *pásmo* – utvořené ze zbylých částí okresů: Plzeň – jih, Plzeň – sever, Rokycany, Tachov, Domažlice a Klatovy.

⁶⁸ BUREŠOVÁ, H. *Správní a teritoriální vývoj Plzně od jejího založení do současnosti*. Plzeň, 1970, s. 23-24.

⁶⁹ BUREŠOVÁ, H. *Správní a teritoriální vývoj Plzně od jejího založení do současnosti*. Plzeň, 1970, s. 25-27.

⁷⁰ BUREŠOVÁ, H. *Správní a teritoriální vývoj Plzně od jejího založení do současnosti*. Plzeň, 1970, s. 42-44.

Rozčlenění ČR na 14 krajů vyvolalo řadu diskuzí a některými odborníky bylo kritizováno pro na první pohled značné rozdíly a nevyrovnanost. Pro srovnání: k Plzeňskému kraji byly přiřazeny okresy Blatná, Horažďovice a Sušice, jež přitom historicky patří k Jihočeskému kraji.⁷¹

Plzeňský kraj je jedním ze čtrnácti samosprávných krajských celků zakotvený v Ústavě České republiky v Hlavě VII., jenž byl do roku 2002 členěn na těchto 7 okresů: Domažlice, Klatovy, Plzeň – město, Plzeň – sever, Plzeň – jih, Rokycany a Tachov.

„Legislativním podkladem pro započítání činností krajů byl vedle samotného zákona o krajích (zákon č. 129/2000 Sb.) celý soubor dalších přijatých právních předpisů, např.: zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákona o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze. Dále zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, zákon č. 250/2000 S., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů atd.“⁷²

Od roku 2003, kdy vstoupila v platnost na území ČR 2. etapa reformy veřejné správy, zanikly okresní úřady nejen na území Plzeňského kraje a na místo okresních úřadů byly výkonem státní správy pověřeny tzv. obce s rozšířenou působností. K městu přibýlo dalších 14 obcí (Plzeň přestala být okresním městem) vykonávajících státní správu v jednotlivých částech Plzeňského kraje, tj.: Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Přeštice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice a Tachov.⁷³

V současné době a také díky vstupu ČR do Evropské unie má i Plzeňský kraj možnost využívat prostředky věnované EU na hospodářskou a sociální politiku soudržnosti. Proto má také možnost zvyšovat konkurenceschopnost vůči ostatním regionům.⁷⁴

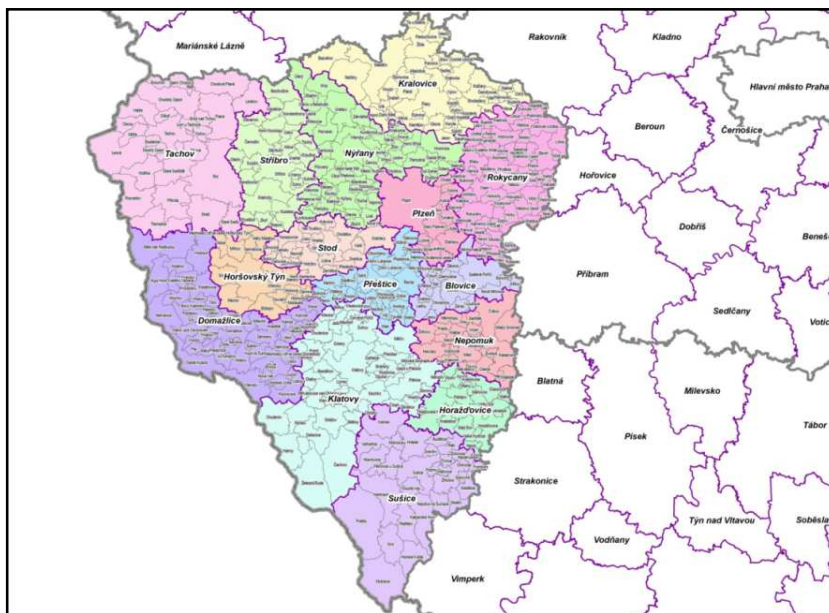
⁷¹ DUŠEK, J. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí ve Středočeském kraji)*. 1. vydání. České Budějovice, 2010, s. 24-25.

⁷² GROSPÍČ, J., LOUDA, T., VOSTRÁ, L. *Územní samospráva v České republice a Evropě*. Plzeň, 2007, s. 173.

⁷³ *Základní informace o kraji* [online]. Plzeň : Plzeňský kraj, 2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/plzensky-kraj?sekce=verejna-sprava>>.

⁷⁴ DUŠEK, J. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí ve Středočeském kraji)*. České Budějovice, 2011, s. 54.

Obrázek č. 3: Mapa Plzeňského kraje (k 31. 12. 2009)⁷⁵

Pokud hovoříme o Plzeňském kraji, nesmíme také opomenout samotné město Plzeň. První zmínka o sloučení města Plzně s okolními obcemi vzešla v roce 1919. O rok později byl předán městskému zastupitelstvu návrh o sloučení obcí: Bolevec, Božkov, Doubravka, Doudlevec, Lobzy a Skvrňany v jednu místní obec (město Plzeň). Přijetím zákona roku 1924 došlo k rozpuštění zastupitelstva Plzně a vytvořil se nový společný orgán pro město Plzeň. Vznikla tzv. velká Plzeň, jež se dělila na 9 městských okruhů a díky tomu se Plzeň stala velkoměstem. Sloučení Plzně s okolními obcemi bylo součástí slučovacího procesu, jenž probíhal i v jiných městech ČSR.⁷⁶

V době okupace Čech a Moravy nastaly významné územní změny. Nařízením protektorátní vládou 30. března 1942 byla Plzeň vyhlášena za město se zvláštním statutem (tzn., že Plzeň vykonávala vedle své působnosti, také působnost okresních úřadů v přenesené působnosti).⁷⁷

Zásadní vliv na vývoj města Plzeň měl také dekret o územní organizaci správy vykonávané národními výbory, jenž byl vydán 21. října 1945 prezidentem republiky. Na základě dekretu se Plzeň stala statutárním městem a na svém území města musela zastat funkci okresních národních výborů. Ke statutárnímu městu Plzeň byly připojeny obce:⁷⁸

⁷⁵ *Plzeňský kraj (15 ORP)* [online]. 2013 [cit. 2012-12-05]. Dostupné z WWW: <<http://portal.uur.cz/images/mapy/07-cleneni-plzensky.jpg>>.

⁷⁶ BUREŠOVÁ, H. *Správní a teritoriální vývoj Plzně od jejího založení do současnosti*. Plzeň, 1970. s. 12-13.

⁷⁷ BUREŠOVÁ, H. *Správní a teritoriální vývoj Plzně od jejího založení do současnosti*. Plzeň, 1970, s. 17.

⁷⁸ BUREŠOVÁ, H. *Správní a teritoriální vývoj Plzně od jejího založení do současnosti*. Plzeň, 1970, s. 22-23.

Bolevec, Bukovec, Černice, Hradiště, Koterov a Újezd, jež byly vyloučeny z dosavadního plzeňského správního okresu.

V současné době je město Plzeň stále statutárním a krajským městem, skládající se z deseti městských obvodů utvořených na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích. Každý městský obvod (část) má své vlastní orgány samosprávy a dále se dělí na 104 urbanistických obvodů:⁷⁹

1. „*Plzeň 1* – (katastrální území Bolevec a Plzeň – část),
2. *Plzeň 2 – Slovany* (katastrální území Božkov, Bručná, Hradiště u Plzně, Koterov a Plzeň – část),
3. *Plzeň 3* – (katastrální území Doudlevec, Plzeň – část, Radobyčice, Skvrňany, Valcha),
4. *Plzeň 4* – (katastrální území Bukovec, Červený Hrádek u Plzně, Doubravka, Lobzy, Plzeň 4, Újezd),
5. *Plzeň 5 – Křimice* (katastrální území Křimice – část, katastrální území Radčice u Plzně - část),
6. *Plzeň 6 – Litice* (katastrální území Litice u Plzně),
7. *Plzeň 7 – Radčice* (katastrální území Radčice u Plzně – část, katastrální území Křimice – část),
8. *Plzeň 8 – Černice* (katastrální území Černice),
9. *Plzeň 9 – Malesice* (katastrální území Malesice a katastrální území Dolní Vlkyš),
10. *Plzeň 10 – Lhota* (katastrální území Lhota u Dobřan).“

---

⁷⁹ Úplné znění obecně závazné vyhlášky statutárního města Plzně č. 8/2001, Statut města, ve znění obecně závazných vyhlášek č. 12/2002, 3/2004, 20/2004, 17/2005, 14/2006, 20/2006, 1/2009, 3/2010 a 14/2011. [online]. In *Organizační předpisy*, Plzeň : Plzeňský kraj, 2011 [cit. 2012-11-27]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.plzen.eu/vyhlasiky/detail.asp?id=308>>.

4 Přenesení působností z okresních úřadů na obce s rozšířenou působností po roce 2002

Obce v rámci své přenesené působnosti vykonávají státní správu. Zajištění jejich úkolů je povinností státu, avšak zákonem byla tato povinnost přenesena na veřejnoprávní korporace. Stát poskytuje obcím příspěvek na úhradu nákladů spojených s výkonem přenesené působnosti.⁸⁰

Zrušením okresních úřadů se dosáhlo lepší dostupnosti veřejné správy pro občany ČR, jelikož sídla obcí s rozšířenou působností měly být utvořeny z přirozených center správních obvodů. Tzn., že z velké části se zjednodušila komunikace občanů s úřady, jelikož prvoinstanční rozhodování v oblasti státní správy bylo přeneseno na co nejnižší možnou úroveň veřejné správy.⁸¹

Konkrétní výběr obcí s rozšířenou působností byl uskutečněn na základě expertizy odborných pracovišť (Přírodovědecká fakulta UK, Výzkumný ústav regionálního rozvoje MU) a také Ministerstvo vnitra mělo zpracovanou vlastní analýzu. Po vypracování byly mezi sebou tyto dvě analýzy porovnány. Výsledkem procesu pak byl vládní návrh zákona o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovením obcí s rozšířenou působností.⁸²

Obce s rozšířenou působností (tzv. obce III. typu) byly zřízeny společně s obecními úřady obcí s rozšířenou působností na základě zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. K 1. lednu 2003 celkem vzniklo 205 obcí s rozšířenou působností, na nichž bylo převedeno velké množství kompetencí od 76 zrušených okresních úřadů. Na obce s rozšířenou působností byla převedena převážná část výkonu státní správy, jež do roku 2002 vykonávaly zrušené okresní úřady.⁸³

Obecní úřady s rozšířenou působností začaly vykonávat od roku 2003 v rámci své působnosti: působnost určenou pro všechny obce, působnost pověřeného obecního úřadu (stanovenou vyhláškou č. 388/2002 Sb.) a působnost svěřenou zvláštními zákony. Pokud by obecní úřad s rozšířenou působností neplnil stanovené úkoly pro výkon

⁸⁰ MARCÍN, J. *Veřejná správa v České republice (9. přednáška z předmětu Veřejná správa a její systém)*. Příbram : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 22.4.2011.

⁸¹ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 14-15.

⁸² GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi (Sborník z mezinárodní konference)*. Plzeň, 2004, s. 49.

⁸³ VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. Brno, 2005, s. 142.

přenesené působnost, Ministerstvo vnitra může rozhodnout o svěření přenesené působnosti nebo její části jinému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.⁸⁴

Na přípravách sídel obcí s rozšířenou působností se finančně podílel stát. Majetek (nábytek a výpočetní technika) využívaný dříve okresními úřady převzaly obce s rozšířenou působností. Převod softwarových licencí, datových sad a komunikačních sítí na obce s rozšířenou působností se uskutečnil až v průběhu roku 2003, jelikož se řešil samostatně. Co se týče personálního zabezpečení obcí s rozšířenou působností, zákonem byl stanoven způsob přechodu zaměstnanců z okresních úřadů. Na okresních úřadech bylo celkem 19 050 pracovních míst a samosprávy obdržely příspěvek na výkon státní správy ve formě 15 060 funkčních míst (tzn.: celkem bylo převedeno 12 429 úředníků).⁸⁵

Každá obec nemohla získat statut obce s rozšířenou působností. Proto byla stanovena určitá kritéria určující obce s rozšířenou působností. Minimální počet obyvatel byl stanoven nad 15 000, a pokud se v blízkosti do 20 km nenacházelo město požadované velikosti, mohla vykonávat státní správu v přenesené působnosti i obec s nižším počet obyvatel.⁸⁶

Přesto i přes stanovená kritéria proběhlo rozdělení správních obvodů obcí s rozšířenou působností následujícím způsobem: k původním 192 obcím s rozšířenou působností přibylo dalších 13 obcí, díky prosazení zájmů některých poslanců a senátorů. Jedná se o obce: Králíky, Kravaře, Kuřim, Lipník nad Bečvou, Luhačovice, Nepomuk, Odry, Pacov, Pohořelice, Varnsdorf, Vizovice, Votice a Železný Brod. Dále byly vzneseny návrhy na další rozšíření obcí s rozšířenou působností (Chlumce nad Cidlinou, Chodova, Kojetína, Ledče nad Sázavou, Rostok a Veselí nad Lužnicí), ale nakonec byly zamítnuty.⁸⁷

„Dále stojí za zmínku 20 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, jež nesplňují požadavek město nad 15 000 obyvatel (v závorce je uveden počet obyvatel obvodu v tisících): Blatná (13,5), Blovice (11), Horažďovice (12), Horšovský Týn (13,5), Konice (11,5), Králíky (9,5), Kraslice (14), Náměšť nad Oslavou (14), Nepomuk (11), Nová Paka (13), Nové Město nad Metují (14), Odry (13), Pacov (10), Pohořelice

---

⁸⁴ HROZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. Plzeň, 2010, s. 154.

⁸⁵ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 16.

⁸⁶ VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. Brno, 2005, s. 142.

⁸⁷ KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.

(12,5), Telč (14), Týn nad Vltavou (13,5), Vítkov (14), Vodňany (11), Votice (12), Železný Brod (12).“⁸⁸

Následující obce: Blatná, Týn nad Vltavou, Vodňany, Horšovský Týn atd. získaly statut obce s rozšířenou působností na základě toho, že k jejich městu nespádala jeho celá spádová oblast. Dále obce jako jsou Pohořelice, Železný Brod, Odry, Konice, Blovice a Nepomuk získaly statut obce s rozšířenou působností díky tomu, že v jejich blízkosti (do max. 20 km) se nenachází žádné jiné město splňující požadovanou velikost (tj. min. 15 000 obyvatel).⁸⁹

Ale i přes zmíněné nedostatky se autorka domnívá, že průběh 2. fáze reformy územní veřejné správy byl hodnocen jako úspěšný.

4.1 Úkoly vyplývající z rozšířené působnosti obcí

Obce v rámci své přenesené působnosti mají za úkol řešit souhrn úkolů, které jim byly právně vymezeny v rámci svého územního obvodu.

Obce vykonávají dva druhy působnosti:⁹⁰

- samostatná působnost,
- přenesenou působnost.

V rámci samostatné působnosti jsou pravomoci svěřeny zastupitelstvu nebo radě. Mezi jejich úkoly především patří: sestavování rozpočtu (na jeden kalendářní rok), hospodaření s majetkem obce, zakládání a rušení právnických osob, schvalování územního plánu obce, vydávání obecně závazných vyhlášek, rozhodování o vyhlášení referenda, stanovení místních názvů (náměstí, ulice, části obce, atd.), schvalování dohody o změně území obce nebo o sloučení obce, zabezpečení místního pořádku a vytváření podmínek pro sociální rozvoj obce.⁹¹

Co se týče přenesené působnosti v oblasti výkonu státní správy, obce s rozšířenou působností musí také vykonávat agendu evidence obyvatel, dopravně – správních činností, silničního hospodářství, ochrany životního prostředí, odpadového hospodářství, myslivosti, státní správy lesů, živnostenskou agendu atd. Pro následnou

---

⁸⁸ KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.

⁸⁹ KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.

⁹⁰ MARCÍN, J. *Veřejná správa v České republice (9. přednáška z předmětu Veřejná správa a její systém)*. Příbram : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 22.4.2011.

⁹¹ MARCÍN, J. *Veřejná správa v České republice (9. přednáška z předmětu Veřejná správa a její systém)*. Příbram : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 22.4.2011.

ukázku si zde podrobněji rozebereme agendu dopravně – správních činností, kde obce s rozšířenou působností musí vést evidenci motorových vozidel a řidičů a mají na starosti vydávání řidičských průkazů. V oblasti agendy evidence obyvatel vydávají občanské průkazy a cestovní doklady.⁹²

Zabezpečení výkonu přenesené působnosti je povinností obce, jelikož občané mají právo na řádně fungující veřejnou správu, i když zajištění přenesené působnosti může být pro mnohé obce značně obtížné. Díky tomu mají obce při výkonu přenesené působnosti nárok na metodickou a odbornou pomoc ze strany příslušného krajského úřadu na základě zákona o obcích, jenž na obce dohlíží.⁹³

Při výkonu přenesené působnosti obcí se musí příslušné orgány územní veřejné správy řídit zákony, právními předpisy (vydanými k jejich provedení), vládními usneseními, směrnicemi vydanými ministerstvy a jinými ústředními správními úřady zveřejněnými ve Věstníku krajů a obcí.⁹⁴

Z pohledu občanů ČR není samostatná a přenesená působnost až tolik vnímána. Veřejnou správu občané berou víceméně jako jeden kompletní celek. Občany spíše zajímá veřejná správa z praktického pohledu, např.: na jaký konkrétní úřad a v jakém místě se má s daným problémem nebo záležitostí obrátit.⁹⁵

---

⁹² GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi (Sborník z mezinárodní konference)*. Plzeň, 2004, s. 14-16.

⁹³ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 1. vydání. Praha, 2007, s. 85.

⁹⁴ BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha, 2003, s. 24.

⁹⁵ KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 1. vydání. Praha, 2007, s. 278.

5 Problémy spojené s reorganizací veřejné správy v ČR

Od roku 2003 byly v ČR provedeny razantní změny v systému veřejné správy. Jak již bylo zmíněno v předešlých kapitolách, změny započaly ukončením činnosti okresních úřadů a jejich nahrazením obcemi s rozšířenou působností. Reorganizace veřejné správy měla jak své přednosti, tak i stinné stránky. Problémy a nejasnosti se ve většině případů vyskytly až po realizaci 2. fáze reformy.

V současné době je veřejná správa v ČR stále předmětem diskuzí, jelikož některé nedostatky nebyly stále odstraněny. Příkladem názorem je problematika týkající se rozložení krajských soudů a specializovaných správních obvodů, jež stále nejsou v souladu s dosavadním krajským zřízením. V ČR nalezneme v současné době pouze 8 krajských soudů, kdy některé z nich mají zřízené pobočky i v jiných městech. Přesto se autorka domnívá, že se jedná o nedostačující řešení.

Stejně problémy postihly také územní uspořádání Policie ČR, avšak dne 1. ledna 2012 došlo k nápravě a 8 krajských ředitelství Policie ČR bylo změněno na 14 krajských ředitelství odpovídajících územně správnímu členění ČR.⁹⁶

Na základě provedeného dotazníkového šetření zaměřeného na Plzeňský kraj byly jednotlivým starostům a starostkám rozeslány dotazníky v elektronické podobě. Dotazníky obsahovaly otázky týkající se problematiky reorganizace veřejné správy po roce 2002. Osloveno bylo 74 respondentů z obcí s rozšířenou působností a z obcí s pověřeným obecním úřadem včetně jejich správních obvodů, jež k nim náleží (viz metodika bakalářské práce).

Celkem na dotazníky odpovědělo 65 %, tj. 48 z dotazovaných starostů a starostek. Níže vyhodnocené odpovědi na otázky poskytly informace o postoji respondentů k decentralizaci a k reformě veřejné správy (po roce 2002) na území Plzeňského kraje.

Na statutární město Plzeň byly rozeslány dotazníky mezi nejvyšší úředníky městských úřadů včetně primátora (celkem 10 osob). Bohužel ani jeden dotazník od těchto osob se nevrátil vyplněný, ale pouze s krátkým dopisem, jelikož ani jedna z oslovených osob se necítila dostatečně kvalifikována na to, aby mohla odpovědět na otázky týkající se reorganizace veřejné správy v Plzeňském kraji. Podle získaných informací se problematikou veřejné správy v celém Plzeňském kraji zabývá pouze jedna

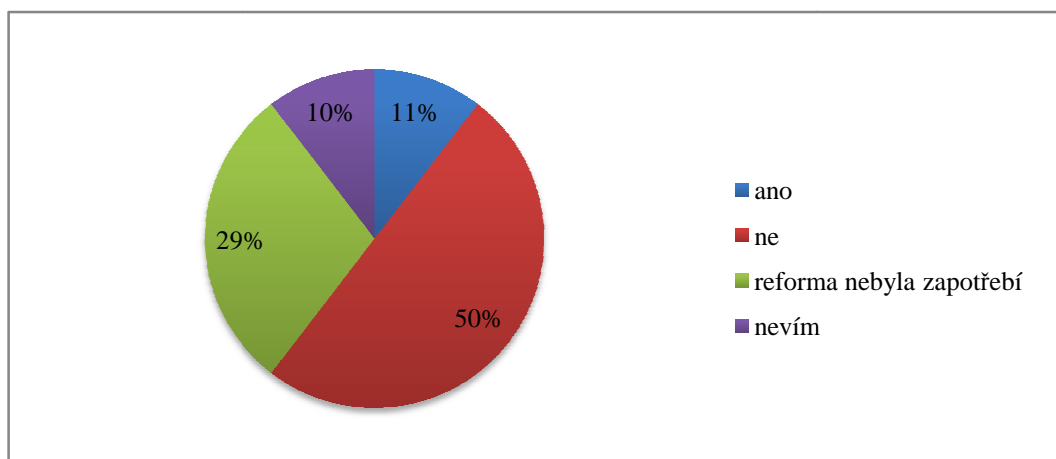
---

⁹⁶ KUBALÁK, D. *Jmenování krajských ředitelů policie* [online]. Praha : Policie ČR, 2009 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/jmenovani-krajskych-reditelu-policie.aspx>>.

osoba, tj. pan poslanec ODS Vladislav Vilímec. Dle názoru autorky je to nepříliš pozitivní zjištění, jelikož Plzeňský kraj patří svojí rozlohou mezi největší kraje ČR. Zde je na místě otázka, zde mají představitelé státní správy skutečný zájem o veřejnou správu vyjma územní hledisko nebo jim jde pouze o udržení svých postů a prosazování svých zájmů?

První otázka byla zaměřena na připravenost 2. fáze reformy územní veřejné správy v roce 2002. 11 % starostů a starostek se domnívá, že realizace 2. fáze reformy byla dobře připravena. Naproti tomu celých 50 % respondentů je zcela opačného názoru. 29 % starostů a starostek sdílí názor, že reforma nebyla zapotřebí, neboť reorganizace veřejné správy jsou příliš finančně nákladné a nepřinášejí mnoho pozitivních změn. 10 % respondentů neví, zda byla reforma dobře připravena.

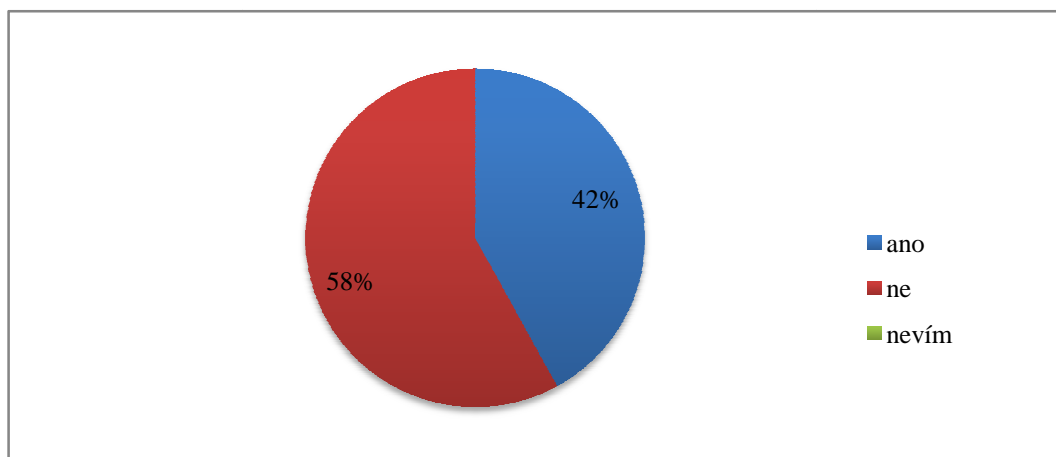
Graf č. 1: Byla druhá fáze reformy veřejné správy dobře připravena?⁹⁷

Druhá otázka směřovala ke zrušení okresních úřadů v okresech Domažlice, Klatovy, Plzeň – jih, Plzeň – město, Plzeň – sever, Rokycany a Tachov. 42 % starostů a starostek se domnívá, že zrušení okresních úřadů bylo správným krokem, naproti tomu 58 % s tímto tvrzením nesouhlasí.

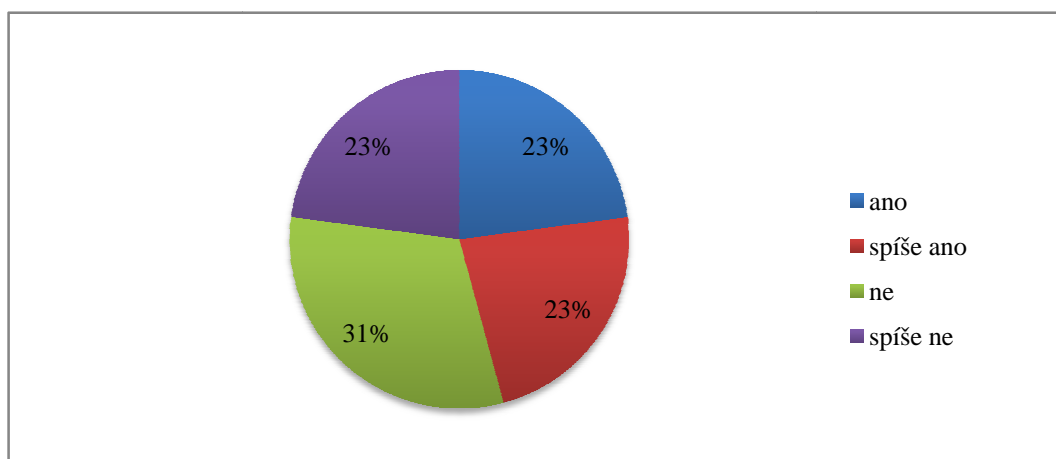
⁹⁷ Vlastní výzkum.

Graf č. 2: Bylo správným krokem zrušení okresních úřadů v Plzeňském kraji?⁹⁸

Ve třetí otázce byl respondentům předložen výrok: decentralizace místní správy a samosprávy byla nezbytná k tomu, aby se občané zapojili do veřejných záležitostí. 23 % starostů a starostek s tímto tvrzením souhlasilo. 31 % s tímto tvrzením nesouhlasilo, jelikož v rámci státní správy, respektive v její přenesené působnosti, mají občané stejné možnosti zapojovat se do veřejných záležitostí jako před reformou. Zbylá část respondentů se přiklání spíše k tvrzení anebo naopak se odklání.

Graf č. 3: Zapojili se občané více do veřejných záležitostí díky decentralizaci?⁹⁹

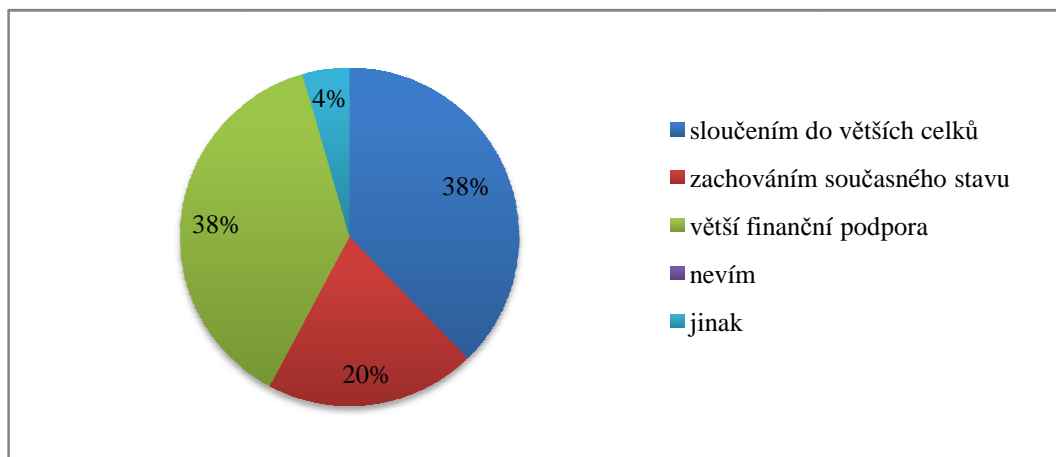
Čtvrtá otázka byla směřována k problematice malých obcí, jelikož malé obce jsou byrokracií státní správy přetíženy. 38 % starostů a starostek se domnívá, že zvýšení efektivity malých obcí by se nejlépe dosáhlo jejich sloučením do větších celků. Dalších 38 % respondentů by bylo pro zajištění větší finanční podpory. 20 % souhlasí se

⁹⁸ Vlastní výzkum.

⁹⁹ Vlastní výzkum.

zachováním současného stavu a zbylá 4 % dotázaných by dosáhla zvýšení efektivity jiným způsobem.

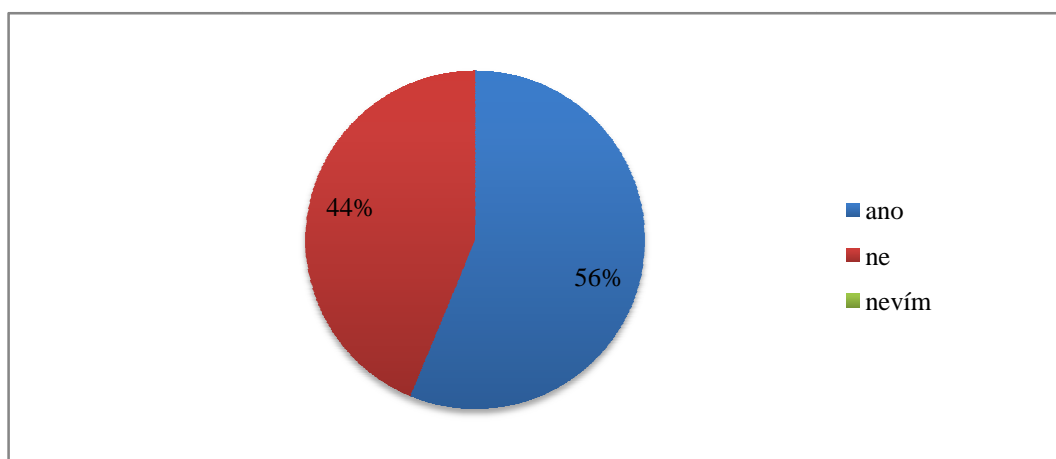
Graf č. 4: Jak by se nejlépe dosáhlo zvýšení efektivity malých obcí?¹⁰⁰

Otázka číslo pět byla směřována přímo k reorganizaci veřejné správy. Starostové a starostky jednotlivých obcí zde odpovídali na otázku, zda je zapotřebí změnit veřejnou správu v současné době. 56 % starostů a starostek by bylo pro reorganizaci veřejné správy, zejména z důvodu její složitosti, jelikož velká část společnosti (obyčejní lidé) v ČR veřejné správě nerozumí. Dále je nutné vyplnit chybějící mezičlánek mezi obcemi a kraji, protože krajský úřad touto spojnicí v současné době bohužel není. Velká část respondentů se také domnívá, že stát v současné době nemá dostatek potřebných informací z obcí a zároveň nemá možnost ovlivňovat (myšleno odborně, koncepčně, včasné a metodicky) dění přímo v obcích. Zbýlých 44 % respondentů se domnívá, že změna v současné době není zapotřebí. Přesto by někteří starostové a starostky uvítali změnu veřejné správy. Ne však tak razantním zásahem jako je reorganizace, neboť jsou toho názoru, že naše republika si to v současné době nemůže dovolit v důsledku zvyšování schodku státního rozpočtu. Další část respondentů je natolik skeptická a nedůvěřivá, že nevěří v pozitivní přínos eventuálních změn v reorganizaci veřejné správy.

¹⁰⁰ Vlastní výzkum.

Graf č. 5: Je v současné době zapotřebí reorganizace veřejné správy?¹⁰¹

Dle názoru autorky reorganizace veřejné správy a jejího stávajícího postupu v současné době vede především k oddálení státní správy od občana. Celková důvěra většiny populace vůči územnímu a správnímu uspořádání ČR klesá, což není dobrým signálem do budoucna.

---

¹⁰¹ Vlastní výzkum.

6 Návrhy optimálního územního a správního členění ČR

Ohlédneme-li se zpět do historie, nelze si nevšimnout několika pokusů o optimální reformu územní veřejné správy. Převážně celé období (od vzniku ČSR) bylo ovlivňováno ekonomicko-politickou situací. Přesto byla snaha vždy uspořít co nejvíce na byrokracii, ale politická situace tento záměr téměř vždy zmařila, i když počáteční záměr byl jistě dobře míněný, tzn. přiblížit občanům ČR veřejnou správu.

Dle názoru autorky územní veřejná správa a nejen ta by měla být zejména: úsporná, jednoduchá a zároveň velmi blízká občanovi. Ovšem nalézt takovéto řešení, aby vyhovovalo všem požadavkům, je velmi složité a v současné době je to spíše nereálné.

Co se týče správního členění ČR, státní instituce by měly sloužit ke zjednodušení administrativy, aby občané při vyřizování svých záležitostí nebyli znechuceni svou neochotou správního aparátu, ale aby požadavky občanů byly řešeny bez zbytečných průtahů.

Pokud bychom ovšem měli postupovat dle možností státního rozpočtu, tak by v současné situaci z ekonomického hlediska bylo namístě redukovat počet úředníků a zajistit zjednodušení a zefektivnění veřejné správy. Tím by se občanům ulevilo od zbytečného obcházení jednotlivých úřadů a institucí.

Autorka by z vlastních zkušeností a na základě vyhodnocených odpovědí z dotazníkového šetření řešila tuto problematiku následujícím způsobem:

- redukce počtu úředníků o 15 % – 20 %,
- zjednodušení a zefektivnění legislativy,
- ponechat poblíž občana „styčného“ pracovníka, jenž by byl schopen problém převzít a přenést na centrum, kde by se daný problém řešil,
- zjednodušení administrativních úkonů pro občany (např.: ve stavebnictví, v sociálních službách, atd.),
- posílit pravomoci malých obcí,
- zvýšit zodpovědnost jednotlivých starostů a starostek,
- vedoucí pracovníci, jež mají pravomoci, musí nést mnohem větší zodpovědnost nejenom za sebe, ale i zasvě podřízené (kontrolní činnost) a to na všech stupních,
- dle mínění dotazovaných starostů a starostek by bylo namístě vrátit stav na úroveň okresních úřadů, k nimž měli občané podstatně blíže,

- novým územní členění České republiky,
- zřízení krajských soudů ve všech krajích ČR namísto poboček, jež působí v současné době v některých městech.

Ideálním stavem územního členění České republiky se zabývalo mnoho odborníků, ale prokazatelně současný stav územního členění poukazuje na to, že je nepřilíživě zvolený a není 100 % funkční. V současné době se sice o této problematice dosti hovoří, ale autorka se domnívá, že není vůle situaci řešit v dohledné době v důsledku ekonomické situace našeho státu.

Při realizaci nového územního členění je důležitým faktorem historie každého státu stejně jako jeho vývoj po stránce hospodářské a společenské. Porovnáme-li jednotlivé státy EU, mnohdy nenalezneme shodu v územním a správním členění. Evidentně co vyhovuje jednomu státu nelze uplatnit v jiném státě.

Návrh nového územního členění České republiky¹⁰²

1. *Hlavní město Praha,*
2. *Středočeský kraj – 27 okresů: Benešov, Beroun, Brandýs nad Labem, Čáslav, Český Brod, Dobříš, Hořovice, Kladno, Kolín, Kralupy nad Vltavou, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nové Strašecí, Nymburk, Poděbrady, Praha – jih, Praha – sever, Praha – východ, Praha – západ, Příbram, Rakovník, Říčany, Sedlčany, Slaný, Vlašim a Votice,*
3. *Českokobudějovický kraj – 18 okresů: Blatná, České Budějovice, Český Krumlov, Horažďovice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Milevsko, Písek, Prachatice, Soběslav, Strakonice, Sušice, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou, Vimperk a Vodňany,*
4. *Plzeňský kraj – 18 okresů: Aš, Blovice, Domažlice, Horšovský Týn, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Kraslice, Mariánské Lázně, Plasy, Plzeň, Přeštice, Rokycany, Sokolov, Stod, Stříbro, Tachov a Toužim,*
5. *Ústecký kraj – 15 okresů: Bílina, Děčín, Duchcov, Chomutov, Kadaň, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Podbořany, Roudnice nad Labem, Teplice, Ústí nad Labem a Žatec,*
6. *Liberecký kraj – 11 okresů: Česká Lípa, Doksy, Frýdlant, Jablonec nad Nisou, Jilemnice, Liberec, Mnichovo Hradiště, Nový Bor, Rumburk, Semily a Turnov,*

¹⁰² HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 530-531, dle autorky.

7. *Hradecký kraj* – 14 okresů: Broumov, Bydžov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Hradec Králové, Jaroměř, Jičín, Náchod, Nová Paka, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Vrchlabí a Žamberk,
8. *Pardubický kraj* – 11 okresů: Hlinsko, Holice, Chotěboř, Chrudim, Lanškroun, Litomyšl, Pardubice, Polička, Přelouč, Ústí nad Orlicí a Vysoké Mýto,
9. *Jihlavský kraj* – 12 okresů: Dačice, Havlíčkův Brod, Humpolec, Jihlava, Kamenice nad Lipou, Ledec nad Sázavou, Pacov, Pelhřimov, Třebíč, Třešť, Velké Meziříčí a Žďár nad Sázavou,
10. *Brněnský kraj* – 19 okresů: Blansko, Boskovice, Brno, Břeclav, Bučovice, Bystřice nad Pernštejnem, Hustopeče, Mikulov, Moravská Třebová, Moravské Budějovice, Moravský Krumlov, Rosice, Slavkov, Svitavy, Tišnov, Velká Bíteš, Vyškov, Znojmo a Židlochovice,
11. *Zlínský kraj* – 11 okresů: Hodonín, Holešov, Kroměříž, Kyjov, Uherský Brod, Uherské Hradiště, Valašské Klobouky, Valašské Meziříčí, Veselí nad Moravou, Vsetín a Zlín,
12. *Olomoucký kraj* – 11 okresů: Bruntál, Hranice, Kojetín, Litovel, Olomouc, Prostějov, Přerov, Rýmařov, Šternberk, Šumperk a Zábřeh,
13. *Ostravský kraj* – 12 okresů: Bílovec, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek Místek, Hlučín, Jeseník, Karviná, Krnov, Nový Jičín, Opava, Ostrava a Vítkov.

Obrázek č. 4: Mapa navrhnutého územního členění ČR

Poznámka: jako mapový podklad byl využit mapový index z 2. přednášky regionální geografie České republiky¹⁰³

¹⁰³ *Regionální geografie České republiky - 2. přednáška: Vývoj územně-správního členění ČR* [online]. 2013, s. 20 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/szczyrba/GCR2/GCR2_prednaska_02.pdf>.

Uvedený návrh územního a správního členění ČR na obrázku č. 4 převážně vychází z územního členění ČSR z roku 1949 – 1960. Členění okresů a zejména krajů bylo z historického i praktického hlediska vhodně zvoleno, jelikož v roce 2000 byla krajská struktura téměř totožná s krajským vymezením v letech 1949 – 1960.¹⁰⁴

Nově územní členění ČR vymezuje kraje a okresy takto:

- 13 krajů a 179 okresů,
- Hlavní město Praha by zůstalo, jako samostatný kraj zachován,
- dosavadní Karlovarský kraj byl zrušen a sloučen do Plzeňského a Ústeckého kraje,
- Jihočeský kraj by se vrátil ke svému původnímu názvu Českobudějovický kraj, kraj Vysočina k Jihlavskému kraji, Jihomoravský k Brněnskému kraji, Moravskoslezský k Ostravskému kraji, jelikož kraj by měl nést jméno svého nejvýznamnějšího města,
- okresy Sušice, Horažďovice a Blatná byly přiřazeny k Českobudějovickému kraji,
- k Ostravskému kraji přibyl okres Jeseník, aby byly zachovány přirozené hranice Slezska,
- změny vymezení krajů by byly stanoveny novým zákonem.

Může se zdát, že navržené územní a správní členění ČR, by bylo finančně značně náročné, ale díky současným technologickým možnostem lze realizovat rychlé a snadné vyřizování veškerých požadavků občanů a s mnohem menším množstvím státních pracovníků.

Jakékoliv sebelepší uspořádání územního a správního členění ČR nebude plně funkční, pokud úředníci nebudou dostatečně kvalifikováni, zkušení v příslušném oboru, tvořiví k zadaným úkolům a morálně vyspělí. Autorka se domnívá, že pokud by byly dodrženy tyto aspekty, nemůže se stát, že by docházelo ke korupci, zpronevěřám apod., což zapříčiňuje negativní postoj občanů ČR k institucím celé veřejné správy.

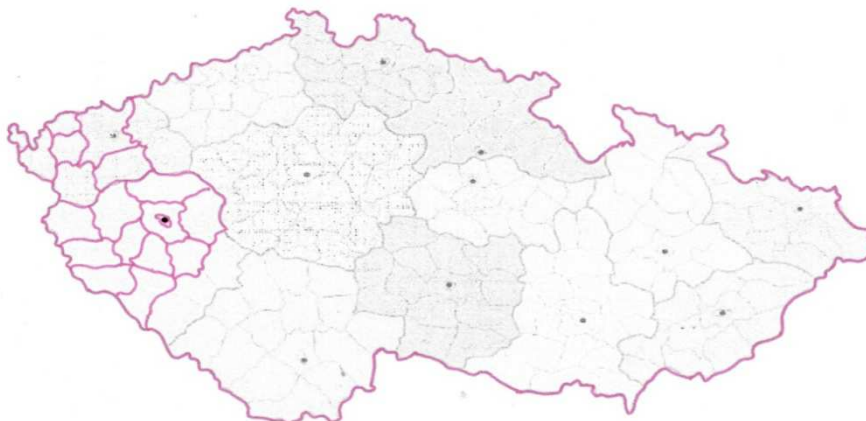
---

¹⁰⁴ BURDA, T. *Kraje a jejich hranice 1850 – 2000* [online]. Ostrava : Nakladatelství České geografické společnosti, 2010, s. 773 [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Historicka_geografie/Kraje_a_jejich_hranice.pdf>.

6.1 Plzeňský kraj

Jak již bylo výše zmíněno v novém návrhu územního členění ČR, obce s rozšířenou působností v Plzeňském kraji by nahradilo 19 okresů (viz obrázek č. 5):¹⁰⁵ Aš, Blovice, Domažlice, Horšovský Týn, Cheb, Jáchymov, Karlovy Vary, Klatovy, Kraslice, Mariánské Lázně, Plasy, Plzeň, Přeštice, Rokycany, Sokolov, Stod, Stříbro, Tachov a Toužim. Takto nově zřízené okresy v Plzeňském kraji by se výrazně lišily od okresů, jež působily na území ČR do roku 2002 (do roku 2002 bylo v Plzeňském kraji pouze sedm okresů).

Obrázek č. 5: Mapa návrhu územního členění Plzeňského kraje

Poznámka: jako mapový podklad byl využit mapový index z 2. přednášky regionální geografie České republiky¹⁰⁶

Kompetence krajů zůstanou nadále zachovány, tzn. zastupitelstvo Plzeňského kraje bude nadále nejvyšším rozhodujícím orgánem státní správy. Občané by však měli mít větší kontrolu nad činností zastupitelstva Plzeňského kraje, což je velmi složité, jelikož většina obyvatel se v dané problematice neorientuje. Díky zjednodušení legislativy by se tato situace jistě zlepšila.

V současné době nalezneme na území Plzeňského kraje 15 obcí s rozšířenou působností (včetně města Plzeň), jež vykonávají státní správu v rámci své působnosti. Na místo obcí s rozšířenou působností by opět nastoupily okresy (okresní úroveň) a činnost ze všech správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem by poté převzaly okresní úřady. Sídla okresních úřadů by byly totožné se jmény měst jednotlivých

¹⁰⁵ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005, s. 530-531.

¹⁰⁶ *Regionální geografie České republiky - 2. přednáška: Vývoj územně-správního členění ČR* [online]. 2013, s. 20 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/szczyrba/GCR2/GCR2_prednaska_02.pdf>.

okresů: Aš, Blovice, Domažlice, Horšovský Týn, Cheb, Jáchymov, Karlovy Vary, Klatovy, Kraslice, Mariánské Lázně, Plasy, Plzeň, Přeštice, Rokycany, Sokolov, Stod, Stříbro, Tachov a Toužim.

Okresní úřad by vykonával vymezené úkoly ve státní správě vždy jen vůči území svého okresu (chybějící článek mezi obcí s rozšířenou působností a krajským úřadem). Kromě toho by okres řídil příspěvkové organizace a prováděl finanční kontrolu a kontrolu výkonu státní správy u orgánů obcí ve svém obvodu a mohl by přezkoumávat jejich rozhodnutí. Tato kontrola na nižší úrovni by vedla k transparentnosti a také by se tím urychlila celá řada procesů státní správy, jež se nyní řeší na krajské úrovni. Okresní úřad by podléhal řízení a kontrole vlády a ústředních orgánů státní správy, jejichž agendu by v rámci svých kompetencí prováděl.

Obce v rámci své přenesené působnosti – vykonávající státní správu, by si nadále zachovaly svůj statut. Jejich činnost by nadále spočívala dle vymezených právních předpisů. Výkon státní správy by na obecní úrovni zastávali tzv. styční pracovníci, jež by zprostředkovali komunikaci mezi občany a jednotlivými orgány státní správy na vyšších úrovních. Tím by došlo k naplnění cíle reformy veřejné správy, tzn. přiblížit státní správu občanovi ČR.

Styční pracovníci by měli vyčleněné místo na obecních úřadech, jež vykonávají přenesenou působnost. Jejich pracovní náplň by spočívala v komunikaci s občany a zprostředkovávání informací s kompetentními orgány na vyšší úrovni. Samospráva na obecní úrovni by zůstala nadále zachována dle platné legislativy.

Co se týče malých obcí v Plzeňském kraji, tak každé malé obce by se mohly svobodně rozhodnout na základě vyhlášeného referenda, zda pro ně bude výhodné sloučit se do většího celku z důvodu zvýšení efektivity.

Závěr

Zásadní vliv na změnu územního a správního členění našeho státu mělo zrušení národních výborů, které byly spjaty s předlistopadovým režimem. Nové územní uspořádání vzniklo na základě realizované reformy v letech 1990 – 2002, jež byla rozčleněna na dvě fáze. V první fázi reformy územní veřejné správy došlo k přetransformování národních výborů na okresní úřady, ale díky snaze o přiblížení veřejné správy evropskému standardu byla uskutečněna i druhá fáze reformy. Druhá fáze reformy počala zrušením okresních úřadů a jejich nahrazením obcemi s rozšířenou působností. Obce s rozšířenou působností ovšem nebyly zcela tak funkční, jak se předpokládalo, jelikož po realizaci reformy územní veřejné správy vyplynuly nedostatky, jež vyžadovaly nové zásadní řešení.

Přestože poslední provedená reforma územní veřejné správy začala už v roce 2002, dosud se nepodařilo odstranit nedostatky spojené se vznikem obcí s rozšířenou působností a s novým krajským zřízením. Autorka se domnívá, že mezi největší nedostatky této reformy patří nedodržení přirozených hranic mezi jednotlivými kraji, podivuhodné rozdělení správních obvodů obcí s rozšířenou působností, jelikož ne u všech byla zachována stanovená kritéria a nerovnoměrné rozložení krajských soudů. Díky tomu se stala druhá fáze reformy terčem kritiky nejenom ze strany odborníků, ale i občanů.

Na základě dotazníkového šetření, jež proběhlo v Plzeňském kraji, byla potvrzena výchozí hypotéza: reorganizace územní veřejné správy se dotkla celé veřejné správy a zapříčinila významné problémy a komplikace v oblasti státní správy. Část obcí na úrovni obecního úřadu nemá vytvořené základní personální předpoklady a doposud nebyla do konce dotažena reorganizace ústředních orgánů. 45 % z oslovených starostů a starostek je toho názoru, že stávající postup vede k oddálení státní správy od občana. Názorným příkladem je, že pokud by došlo ke zrušení obcí II. typu a přenesení jejich kompetencí na obce III. typu, občané budou muset kvůli každé maličkosti jezdit do jiných obcí (III. typu). Dopad se projeví v následujícím období postupným ekonomickým propadem v příjmech dotčených obcí.

Z vyhodnocených dotazníků od jednotlivých respondentů z Plzeňského kraje je zřejmé, že 50 % respondentů se domnívá, že reforma provedená v roce 2002 nebyla dostatečně připravena. 29 % z nich je toho názoru, že reforma nebyla zapotřebí, 11 % respondentů se domnívá, že reforma byla dobře připravena a 10 % neví, na kterou

stranu se přiklonit. 26 % dotazovaných starostů a starostek postrádá mezi kraji a obcemi mezičlánek (např.: okresy), malé obce nemají dostatek finančních prostředků, stát nemá dostatek potřebných informací z obcí a zároveň nemá přímou možnost ovlivňovat „dění v obcích“. Starostové a starostky by nedostatek finančních prostředků v malých obcích řešili z 38 % větší finanční podporou (např.: od krajů) nebo z 38 % sloučením malých obcí do větších celků. Co se týče informovanosti, tak nejenom stát nemá dostatek potřebných informací z obcí, ale tento problém se týká i krajů. Na příkladu Plzeňského kraje bylo zjištěno, že tuto danou problematiku má na starosti pouze jedna osoba, tj. pan poslanec ODS Vladislav Vilímc a ostatní představitelé kraje (10 nejvyšších úředníků) nejsou podle pana primátora ODS Martina Baxi dostatečně kvalifikovaní, aby se mohli vyjadřovat k problematice územní veřejné správy.

56 % respondentů by uvítalo reorganizaci veřejné správy a zbylých 46 % se domnívá, že v současné době není zapotřebí, jelikož je to razantní zásah, který si náš stát nemůže v současné ekonomické situaci dovolit. Někteří respondenti se domnívají, že i když nedojde k nové reformě veřejné správy, je pouze otázkou času, kdy dojde k obnovení činnosti okresů a okresních úřadů, jelikož chybějící mezičlánek je nutné do budoucna vyplnit.

Úspěšný a správně fungující systém územního a správního členění České republiky by měl především vycházet ze zjednodušení a zefektivnění legislativy, ze zvýšení pravomocí, odpovědností samospráv a redukce počtu úředníků. Nové autorkou navržené územní a správní členění České republiky, vychází z historického krajského a okresního uspořádání v letech 1949 – 1960. ČR by měla být dle jejího názoru členěna na 13 krajů včetně hlavního města Prahy a obce s rozšířenou působností budou nahrazeny 179 nově vzniklými okresy (viz obrázek č. 4: Mapa navrženého územního členění ČR). Autorka této práce vidí v novém návrhu přínos i v logickém propojení jednotlivých regionů, tzn. do přibližně stejných celků a z toho vyplývajícího spravedlivého financování. Dále se autorka domnívá, že mezi další přednosti jejího návrhu patří vhodné organizační předpoklady pro minimalizaci nebezpečí duplicitních činností mezi státní správou a samosprávou a úspornost výkonů některých správních procesů.

Lze konstatovat, že vzhledem k současné ekonomické a politické situaci ČR není možné v dohledné době očekávat razantní změnu v územním uspořádání našeho státu. Veřejná správa by, ale měla zlepšovat své služby pro občany, aby poskytovala jen

kvalitní a žádané služby a nadměrně při tom občany nezatěžovala regulačními opatřeními a rozsáhlou administrativou.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BAROŠ, L., et al. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky, 2003. 64 s. ISBN 80-239-0225-3.
2. BUREŠOVÁ, H. *Správní a teritoriální vývoj Plzně od jejího založení do současnosti*. Plzeň : Český statistický úřad městské oddělení Plzeň, 1970. 55 s.
3. ČECHÁK, V. *Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945 – 2004)*. Praha : Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2004. 264 s. ISBN 80-86754-22-7.
4. ČESKO. *Územní samospráva (Zákon o obcích, zákon o krajích, zákon o hlavním městě Praze, zákon o úřednících územních samosprávných celků)*. Praha : EUROUNION, s. r. o., 2006. 453 s. ISBN 80-7317-056-6.
5. DUŠEK, J. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí ve Středočeském kraji)*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2011. 100 s. ISBN 978-80-87472-13-2.
6. GROSPÍČ, J., LOUDA, T., VOSTRÁ, L. *Územní samospráva v České republice a Evropě*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2007. 423 s. ISBN 978-80-7380-028-4.
7. GROSPÍČ, J., VOSTRÁ, L. *Reforma veřejné správy v teorii a praxi (Sborník z mezinárodní konference)*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 406 s. ISBN 80-86473-71-6.
8. HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha : NLN, s.r.o., 2005. 568 s. ISBN 80-7106-709-1.
9. HROZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2010. 233 s. ISBN 978-80-7380-263-9.
10. KADEČKA, S. *Právo obcí a krajů v České republice*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2003. 425 s. ISBN 80-7179-794-4.
11. KOCOUREK, L. *Správa v Českých zemích a v Československu v letech 1848 – 2005 – historický přehled*. Ústí nad Labem : Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2007. 106 s. ISBN 978-80-86754-75-8.

12. KOLEKTIV AUTORŮ. *Československé dějiny v datech*. Praha : Nakladatelství Svoboda, 1987. 714 s.
13. KOLEKTIV AUTORŮ. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě (1918 – 2005)*. Olomouc : Periplum, 2007. 445 s. ISBN 978-80-86624-45-7.
14. KOUDELKA, Z. *Samospráva*. 1. vydání. Praha : Linde Praha a.s., 2007. 400 s. ISBN 978-80-7201-665-5.
15. PAVLÁK, M. *Nauka o veřejné správě*. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2005. 128 s. ISBN 80-7043-406-6.
16. PRŮCHA, P. *Správní právo. Obecná část*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2007, 418 s., ISBN 978-80-7239-207-0.
17. RŮŽKOVÁ, J., ŠKRABAL, J., et al. *Historický lexikon obcí České republiky 1869 – 2005*. 1. vydání, Praha : Český statistický úřad, 2006. 759 s. ISBN 80-250-1310-3.
18. VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. Brno : Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2005. 161 s. ISBN 978-80-7157-847-5.
19. WOKOUN, R., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2011. 474 s. ISBN 978-80-7380-304-9.

Elektronické zdroje

1. BAUN, M., et al. *Politologica 3 – Decentralizace v České republice: Evropská unie, politické strany a vznik krajské samosprávy*. 1. vydání. [online]. Olomouc : Univerzita Palackého, 2004, 283 s. [cit. 2013-01-25]. Dostupné z WWW: <http://www.upol.cz/fileadmin/user_upload/Veda/AUPO/AUPO_Politologica_I_II.pdf>.
2. BURDA, T. *Kraje a jejich hranice 1850 – 2000* [online]. Ostrava : Nakladatelství České geografické společnosti, 2010, 773 s. [cit. 2013-02-09]. Dostupné z WWW: <http://konference.osu.cz/cgsostrava2010/dok/Sbornik_CGS/Historicka_geografie/Kraje_a_jejich_hranice.pdf>.
3. *Evropská unie – Eurostat* [online]. Praha : Český statistický úřad – odbor mezinárodní spolupráce, 18.1.2012 [cit. 2013-01-28]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/evropska_unie_eurostat>.

4. HAKAUF, M. *Dělení Československa aneb vztahy mezi Čechy a Slováky v letech 1989 až 1992* [online]. e-Polis, 8.2.2011 [cit. 2013-01-26]. Dostupné z WWW: <http://www.e-polis.cz/politicke-teorie/583-deleni-ceskoslovenska-aneb-vztahy-mezi-cechy-a-slovak-y-v-letech-1989-az-1992.html#_ftn4>.
5. JANOŠOVÁ, M. *Evropská charta místní samosprávy* [online]. Epravo.cz, 2001 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy-13600.html>>.
6. KOLEKTIV AUTORŮ. *Veřejná správa v České republice* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR - úsek veřejné správy, 2005, 125 s. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/odbor/moderniz/vs_vcr.pdf>.
7. KUBALÁK, D. *Jmenování krajských ředitelů policie* [online]. Praha : Policie ČR, 2009 [cit. 2013-02-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/jmenovani-krajskych-reditelu-policie.aspx>>.
8. KUČA, K. *Územně správní členění České republiky od 1. 1. 2003* [online]. Společnost pro obnovu vesnice a malého města, 2002, 25.11.2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://sovamm.wz.cz/uz_cl03.htm>.
9. *Plzeňský kraj (15 ORP)* [online]. 2013 [cit. 2012-12-05]. Dostupné z WWW: <<http://portal.uur.cz/images/mapy/07-cleneni-plzensky.jpg>>.
10. *Reforma územní veřejné správy v České republice* [online]. Institut pro evropskou politiku Europeum, 2011 [cit. 2012-12-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.europeum.org/cz/integrace/31-integrace--9/740-reforma-uzemni-verejne-spravy-v-ceske-republice>>.
11. *Regionální geografie České republiky – 2. přednáška: Vývoj územně-správního členění ČR* [online]. 2013, 20 s. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/szczyrba/GCR2/GCR2_prednaska_02.pdf>.
12. Úplné znění obecně závazné vyhlášky statutárního města Plzně č. 8/2001, Statut města, ve znění obecně závazných vyhlášek č. 12/2002, 3/2004, 20/2004, 17/2005, 14/2006, 20/2006, 1/2009, 3/2010 a 14/2011. [online]. In *Organizační předpisy*, Plzeň : Plzeňský kraj, 2011 [cit. 2012-11-27]. Dostupné z WWW: <<http://aplikace.plzen.eu/vyhlasky/detail.asp?id=308>>.
13. *Úvod 7. svazku* [online]. 2013, 47 s. [cit. 2012-11-30]. Dostupné z WWW: <<http://www.libri.cz/data/pdf/127.pdf>>.

14. *Základní informace o kraji* [online]. Plzeň : Plzeňský kraj, 2008 [cit. 2012-12-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.plzensky-kraj.cz/cs/kategorie/plzensky-kraj?sekce=verejna-sprava>>.

Ostatní zdroje

1. MARCÍN, J. *Veřejná správa v České republice (9. přednáška z předmětu *Veřejná správa a její systém*)*. Příbram : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 22.4.2011.

Seznam obrázků a grafů

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Územně správní členění mezi roky 1949 - 1960	22
Obrázek č. 2: Územně správní členění po roce 2000.....	22
Obrázek č. 3: Mapa Plzeňského kraje (k 31. 12. 2009)	30
Obrázek č. 4: Mapa navrhnutého územního členění ČR.....	43
Obrázek č. 5: Mapa návrhu územního členění Plzeňského kraje.....	45

Seznam grafů

Graf č. 1: Byla druhá fáze reformy veřejné správy dobře připravena?	37
Graf č. 2: Bylo správným krokem zrušení okresních úřadů v Plzeňském kraji?	38
Graf č. 3: Zapojili se občané více do veřejných záležitostí díky decentralizaci	38
Graf č. 4: Jak by se nejlépe dosáhlo zvýšení efektivity malých obcí?.....	39
Graf č. 5: Je v současné době zapotřebí reorganizace veřejné správy?	40

Přílohy

Příloha č. 1: Vysvětlení základních pojmů

Centralizace¹⁰⁷

Centralizace představuje soustředění konkrétní výkonné moci či její rozhodující části do jednoho centra. Centrální úroveň má vždy oprávnění efektivně ovlivňovat či řídit podřízené složky.

Decentralizace¹⁰⁸

Přenos pravomocí z jednoho subjektu (státu) na jiné subjekty (veřejnoprávní korporace).

Eurostat¹⁰⁹

Jedná se o statistický úřad EU, v jehož čele stojí generální ředitel.

Evropská charta místní samosprávy¹¹⁰

Evropská charta místní samosprávy je mezinárodní smlouva, kde, za podmínek v ní stanovených, mohou jednotlivé státy Rady Evropy přistupovat. Jsou v ní obsažena pravidla, na nichž má být postavena místní samospráva.

Mikroregiony¹¹¹

Mikroregiony jsou dobrovolné svazky města a obcí. Jsou důležité pro společné prosazování zájmů a závěrů venkovských obcí.

Národní výbory¹¹²

Nový typ veřejné správy, jenž u nás vznikl po osvobození (od roku 1944). Převzaly kompetence zemských, okresních, obecních a městských úřadů a zastupitelstev.

---

¹⁰⁷ HROZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. Plzeň, 2010, s. 22.

¹⁰⁸ HROZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. Plzeň, 2010, s. 22-23.

¹⁰⁹ *Evropská unie – Eurostat* [online]. Praha : Český statistický úřad – odbor mezinárodní spolupráce, 18.1.2012 [cit. 2013-01-28]. Dostupné z WWW: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/evropska_unie_eurostat>.

¹¹⁰ JANOŠOVÁ, M. *Evropská charta místní samosprávy* [online]. Epravo.cz, 2001 [cit. 2013-01-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/evropska-charta-mistni-samospravy-13600.html>>.

¹¹¹ DUŠEK, J. *Faktory regionálního růstu a rozvoje (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice, 2010, s. 119-120.

¹¹² KOCOUREK, L. *Správa v Českých zemích a v Československu v letech 1848 – 2005 (historický přehled)*. Ústí nad Labem, 2007, s. 74.

Samospráva¹¹³

Samospráva je veřejná správa vykonávaná jiným subjektem než státem. Samosprávu můžeme dále dělit na územní a zájmovou. Přičemž územní samospráva je vykonávaná samosprávnými územními celky a zájmová samospráva je úzce zaměřena podle věcné problematiky.

Státní správa¹¹⁴

Státní správu můžeme vymezit, jako organizující a mocensko-ochrannou činnost státu, jež je uskutečňována na základě a v mezích zákonů a tzv. interními předpisy. Jedná se o jednu ze základních činností státu, prostřednictvím státní správy se také realizuje státní politika v jednotlivých úsecích správy.

Statutární město¹¹⁵

Statutární města tvoří zvláštní skupinu měst, jež jsou vyjmenovány v § 4, zákona o obcích.

Územní veřejná správa¹¹⁶

Územní veřejná správa je část veřejné správy, jež je vykonávána v rámci územně administrativních jednotek, na nichž je stát rozčleněn.

Veřejná správa¹¹⁷

Definovat veřejnou správu je poměrně složité, jelikož je velmi různorodá a mnohotvárná. Obecně ji lze chápat, jako souhrn procesů řízených, regulovaných a zabezpečovaných státem a jeho institucemi.

Vyšší územně samosprávný celek¹¹⁸

Vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje, zřízeny ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších samosprávných celků.

---

¹¹³ HROZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. Plzeň, 2010, s. 95-96.

¹¹⁴ HROZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. Plzeň, 2010, s. 15.

¹¹⁵ HROZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. upravené vydání. Plzeň, 2010, s. 109.

¹¹⁶ WOKOUN, R., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň, 2011, s. 331.

¹¹⁷ VOLEK, P., PŘENOSIL, J. *Veřejná správa*. Brno, 2005, s. 19.

¹¹⁸ WOKOUN, R., et al. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň, 2011, s. 352.

Příloha č. 2: Dotazník

Problematika reorganizace veřejné správy v Plzeňském kraji

1. Domníváte se, že 2. fáze reformy veřejné správy v roce 2002 (zrušení okresních úřadů a nahrazením je obcemi s rozšířenou působností) byla dobře připravena?
  - a) ano
  - b) ne
  - c) reforma nebyla zapotřebí
  - d) nevím
2. Domníváte se, že zrušení okresních úřadů (v okresech Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov) bylo správným krokem?
  - a) ano
  - b) ne
  - c) nevím
3. Souhlasíte s tvrzením, že decentralizace místní správy a samosprávy byla nezbytná k tomu, aby se občané zapojili do veřejných záležitostí?
  - a) ano
  - b) spíše ano
  - c) ne
  - d) spíše ne
4. Zvýšení efektivity malých obcí by se nejlépe dosáhlo:
  - a) sloučením do větších celků
  - b) zachováním současného stavu
  - c) větší finanční podpora
  - d) nevím
  - e) jinak
5. Je zapotřebí změnit a reorganizovat územní veřejnou správu v současné době, pokud ano, proč?
  - a) ano, ...
  - b) ne
  - c) nevím